

קונטרס
מאמרי חג הפסח

מלוקטים מספר
הזוהר הקדוש
עם ביאור הנפלא
מתוך מדבש

המפרש כל מלה ומלה בדרך קל וקצר
מאת הגאון הקדוש המקובל רבי דניאל פריש זצוקללה"ה

והוספנו בו מאמר
פתח אליהו

ובו מבוארים יסודות גדולים בעניני אחדות ה',
והוא מבוא נכבד לכאים לעסוק בספר הזוהר

ארגון שיעורים בזהר הקדוש ע"פ מתוק מדבש בנגלה ובנסתר ת.ד. 50215 ירושלים

כולל יוסף חיים

רח' המגיד ממעזריטש 104
ליל ששי מחצות ועד 1:30
טל. לפרטים: הר' ניר גולן 057-7217295

בית שאן

בית המדרש של רב העיר
ע"י רב העיר הרה"ג יוסף יצחק לסרי שליט"א
מוצש"ק 19:15-21:00
לאחר השיעור מתקיימת סעודת מלוה מלכה

בית שמש

בית הכנסת אור החמה
רח' המשלט 12
ע"י יצחק לוי שליט"א
אחר ערבית
טל. לפרטים: 052-3802076

בני ברק

בית הכנסת ספרדי מרכזי
שכונת רמת אלחנן
ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
ליל שבת קודש משעה 11 ועד אור הבוקר
טל. לפרטים: 052-5458553

כולל האר"י רח' הרב הירש 19

ע"י הרה"ג ישראל פנחסי שליט"א
כל בוקר לפני התפילה
ויום ראשון גם 21:00-22:00
טל. לפרטים: 03-5706370

כולל אילנא דחיי

רח' בר אילן 1
טל. לפרטים: הרב אריה וינשטוק 050-7820145

קרית הרצוג

בית המדרש שאר ישוב
רח' גרינברג 7
ע"י הרה"ג הלל הלוי שליט"א
יום חמישי 14:30 יום שבת 15 דקי לפני צאת השבת
ולאברכים בלבד: בכל יום אחר השיעור בכולל
טל. לפרטים: 03-5792896
ובין 1-3 ואחר 7 בערב גם: 050-8440110

רמת אלחנן

בית הכנסת קהל חסידים ימי ראשון שלישי וחמישי
22:30-00:30
טל. לפרטים: 052-5458553

קרית הרצוג - בית הכנסת הספרדי

רח' הזית 17/5
מוצאי שבת קודש אחר זמן רבנו תם
טל. לפרטים: יואל סוויסה 050-6745054

קרית הרצוג בית הכנסת הספרדי

רח' סרוקה 45
מוצאי שבת קודש אחר ההבדלה
טל. לפרטים: יואל סוויסה 050-6745054

בת חפר

ע"י הרה"ג עוזי שוויצה שליט"א
רב כפר יונה
מוצש"ק שעתיים אחר ההבדלה
טל. לפרטים: 09-8988174

אור יהודה

בית הכנסת שבת אחים
רח' ההגנה פינת רח' אפרים גואטה
ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
יום שלישי 18:00-19:30
טל. לפרטים: דני אוזן 052-5367020

אלון שבות

בית הכנסת הספרדי החדש
ע"י הרה"ג יוסף עטיה שליט"א
מוצש"ק 20:00-21:00 בחורף
21:00-22:00 בקיץ
טל. לפרטים: 02-9935110
050-7236730

אלעד

כולל נחלת דוד
רח' שמעון הצדיק 19
ע"י הרה"ג דוד בובליל שליט"א
כל יום 20:30-22:30
ואח"כ מחצות ועד אור הבוקר
טל. לפרטים: 03-9093139

בית המדרש ויזניץ

רח' רשב"י 11
ע"י הרב פקשר שליט"א
שבת קודש בבוקר 8:30-9:00
טל. לפרטים: 30-9092534

אשדוד

ביהכ"ס קדושי אשדוד רובע ג'
ע"י הרב משה ארמוני שליט"א
יום חמישי בשעה 20:00-12:00
טל. לפרטים: 057-7951226/02-5868041

כולל שמחת רפאל

ע"י הרה"ג יהודה שטרית שליט"א
ליל ששי 19:00-20:30
ושבת קודש לפני מנחה 16:00-18:00
טל. לפרטים: 052-2650991

אשקלון

בית הכנסת אהבת אחים
על ידי הרה"ג יעקב בן שמעון שליט"א
רח' הציונות 27
יום ד' 15:10-9:00
טל. לפרטים: 050-8509188

באר יעקב

בית הכנסת חזון איש
רח' חזון איש 9
ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
יום חמישי 19:30-21:00
טל. לפרטים: הרב יצחק קוגלר 08-9225567

ביתר עילית

בית הכנסת מאיר עיני ישראל
רח' אם הבנים 14
על ידי הרה"ג אורי מילר שליט"א
בין 00:30-1:30 אח"צ
טל. לפרטים: 057-7234171

ארגון שיעורים בזהר הקדוש ע"פ מתוק מדבש בנגלה ובנסתר ת.ד. 50215 ירושלים

ירושלים

בכולל היכל פנחס
החומה השלישית 12
ע"י הרה"ג יוסף גרינבלט שליט"א
בשעה 8:30-5: אחה"צ
טל. לפרטים: 02-6285750

ביהכנ"ס בית יוסף

שמעון הצדיק 19
בשעה 7:30 - 10: בערב

גבעת שאול

בית הכנסת יד שלמה רח' רבי חיים ויטאל 19
ימים א-ג-ה 15:10-9:00 בבוקר
טל. לפרטים: הרב נפתלי הלוי 054-5590910

שכונת גבעת מרדכי

בית הכנסת עץ יוסף
רח' שח"ל 34
כל יום 10:15-21:10
טל לפרטים: עשור יוסף 02-2646917

בית המדרש ביאלא אוסטרבא

רח' נגארה 13
יום שישי 14:45-13:45
טל. לפרטים: הרב יקותיאל פיש 057-3109983

שכונת גילה

פנימית בית הילד
רח' השיש 9 יום שבת 16:00-15:00
טל. לפרטים: אבשלום 6450270
לימוד נגלות הזהר

פסגת זאב

ביהכנ"ס שרה ויוסף
ע"י הרה"ג שלמה שבתאי שליט"א
טל. לפרטים: 050549919 - 02-6564414

עמותת עטרת המזרח

בית המדרש שבבית הספר
רח' מאיר גרשון 21
ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
יום שלישי 21:00-22:30

אחר השיעור מתקיימת תפילת ערבית
טל. לפרטים: מנשה קלימי 050-7618659

ביהכנ"ס ברכת חיים, החורש 90 רמות

טל. לפרטים: יהושע סלם 02-5389176

שכונת נחלאות

ישיבת שערי רחמים
רח' שילה 16
ליל שישי מחצות הלילה
טל. לפרטים: הרי שחר שמואל ששון 02-6242314

שכונת בקעה

בית הכנסת קהלת יעקב
רח' יהודה 2
יום ראשון אחר ערבית
טל. לפרטים: הרי שמואל שושני 052-36464272

בת ים

בית הכנסת גבורי ישראל
בית מדרש ע"ש רשב"י ורמבע"י
ברחבת גן העיר סוף רח' בלפור
ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
יום חמישי 21:20-22:45
טל לפרטים: יעיש אוחיון 050-2090182

גבעת שמואל

ביהכנ"ס "שבט אחיים", ע"י מגדל המים
ע"י הרה"ג מרדכי אפרתי שליט"א
יום א' וד' אחרי ערבית

בביכהנ"ס המרכזי

בסוף רח' נימבובר
ע"י הרה"ג מרדכי אפרתי שליט"א

בית הכנסת שלום ורעות

רח' פרדס רוזנבלום ליד מגדל המים
ע"י הרה"ג יאיר הלוי שליט"א
יום שלישי 7:30
טל. לפרטים: 03-5323231/050-7373305

הרצליה

טל. לפרטים: הרב משה אלבו 09-9544806

חדרה

ביהכנ"ס "עץ החיים" בשיכון עובדין
אחרי ערבית טל. לפרטים: 04-6339167

חולון

שכונת קרית בן גוריון
בית הכנסת מאיר עינים
רח' משעול הפז
ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
יום שני 15:15-21:15
טל לפרטים: מיכאל חן 050-6220429

חיפה

ישיבת יגדיל תורה - מורשת רפאל
רח' בילו 7
ע"י הרה"ג מרדכי בן דוד שליט"א
שלישי ורביעי 16:00-21:00
טל. לפרטים: 04-8678043

חיפה נשר

ביהמ"ד אור מרדכי
רח' סיני 3, שכונה בין דור
בשעה 6 - 7.15 בבוקר

חיפה - שכונת נוה שאנן

בית הכנסת נוה ציון
רח' התיכון
ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
יום ראשון 15:00-19:00
טל לפרטים: עמרם גלבויע 04-8233645 052-2412486

מבריה

בית הכנסת בית אל
שיכון ג שלב א רח' הנביאים
ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
יום שני 00:00-22:30
טל. לפרטים: אמיר דיין 052-28233299

ארגון שיעורים בזהר הקדוש ע"פ מתוק מדבש בנגלה ובנסתר ת.ד. 50215 ירושלים

שכונת שערי חסד

בית המדרש אהל אברהם
רח' אושיסקין 30
ע"י הרה"ג יוחנן רכש שליט"א
כל יום בבקר ובצהריים, ומוצש"ק אחר ההבדלה
לפרטים הרה"ג שלמה ועקנין שליט"א:
טל 050-7694767 02-5610397

שכונת תל ציון

בית המדרש עטרת אביב
רח' אהבת ישראל 58/4
ע"י הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א
שבת קודש 16:00-17:15
טל לפרטים: 057-7803805 02-9978838

ישוב איתמר - ליד שכם

כל יום 02:00-05:00 לפנות בוקר
טל לפרטים: מור יוסף גולן 02-9978207

ישוב יצהר

במסגרת כולל חצות
טל. לפרטים: פרילנדר אברהם
054-8191400 052-5756375

כפר סבא

כולל אשדת
רח' טירת צבי
טל. לפרטים: אבנר 050-6740462

מושב ברכיה - ליד אשקלון

ע"י הרה"ג יצחק כהן שליט"א
יום שני 22:00-23:00
טל לפרטים: יהודית 08-6753296

מושב פקיעין

בישיבת פקיעין
יום חמישי בערב 6.45 (בערך)
ובמוצש"ק כשעתיים אחרי ערבית
טל. לפרטים: הרב יוסף טדגי 054-4249333

מגדל העמק

מרכז רוחני מאור החיים מצפה העמק
רח' דובדבן 12
ע"י הרה"ג ישראל יאיר ביטון - רב השכונה
מוצש"ק אחר ערבית טל. לפרטים: 052-4539007
04-6441113

מושב ביתן אהרן

בין נתניה לחדרה ליד חבצלת השרון
טל. לפרטים: שלמה מור 09-8663003 052-4214348

מושב חמד

בית המדרש ע"י הרה"ג אידן טובים שליט"א
יום רביעי 22:30-23:30
טל. לפרטים: 052-7632729

שכונת קטמון

בית הכנסת יוסף חיים
רח' דוב הוז 8/2
ע"י הרה"ג יוסף טוויסה שליט"א
טל. לפרטים: 050-4113592

שכונת גאולה-מאה שערים

בית המדרש דרכי צדק-פוריטוב
רח' ברדיטשוב 6
ע"י כ"ק האדמו"ר רבי עקיבא רבינוביץ שליט"א
בין 5:00 - 7:00
טל. לפרטים: הרי יצחק גוטליב 052-2383156

תולדות אברהם יצחק

ע"י הרה"ג חיים יוסף פריש שליט"א
כל ערב בין 9.15 - 9.45
טל. לפרטים: 05731-92265

בית הכנסת אושפיצין

רח' חסד לאברהם 8

ע"י הרה"ג חיים יוסף פריש שליט"א
כל יום 19:00-20:00
טל. לפרטים: הרב מנחם ווייס 057-3182265

שכונת הר חומר

בית הכנסת זהר מיכל
רח' זאב פלק 18
ע"י הרה"ג אליהו מרציאנו שליט"א
מוצש"ק אחרי ערבית טל. לפרטים: 050-8587486

בית הכנסת אורות החומר

רח' יצחק נסים 76
ע"י הרה"ג אליהו אפללו שליט"א
מוצש"ק אחרי ערבית
טל. לפרטים: 050-8587486

שכונת רמות ד

בית הכנסת טוויג רח' רשב"ם
כל יום שיעור בנגלות הזהר
טל. לפרטים: 02-5375356

שכונת רמת אשכול

בית הכנסת אלומים הקטן
רח' נחליאלי 1 ליד מאפית גרלץ
א-ב-ג-ד אחר תפלת ערבית
טל. לפרטים: 054-7575452

שכונת הר נוף

רח' קצנלבוגן 73
יום שני 20:00-21:00
טל. לפרטים: 054-4451708

שכונת גילה

בית הכנסת אחוזה
שכונת אחוזה
ע"י הרה"ג גלעד חיים שליט"א
מוצאי שבת קודש אחר הבדלה
טל לפרטים: 052-6603259

צדקתם עומדת לעד

ספר קדוש זה נדפס לעילוי נשמת

העסקן הגדול אשר עסק כל ימיו בצרכי צבור כאמונה, מתוך מסירות גדולה כגופו וכממונו בנה הרבה ישיבות קדושות, קידש שם שמים בישרותו כמשאו ומתנו כאמונה, וזכה להסתופף בחצרות גדולי הדור

מוהר"ר יעקב בהר"ר שמואל יוסף ריעדער זצ"ל

נלב"ע י' חשוון תשנ"ח

נדבת בנו שליט"א

זכות התנא הרשב"י תעמוד לו להתברך בבריאות גופא ונהורא מעליא, וחפץ ה' בידו יצליח ויתמלאו כל משאלות לבו לטובה ולברכה, ולא תמוש התורה מפיו ומפי זרעו וזרעו עד עולם, אורך ימים בימינו, והון ועושר בביתו, מתוך שפע ברכה והצלחה אמן.

ולעילוי נשמות הוריו

הר"ר שמואל יוסף בהר"ר צבי זצ"ל

מרת חיה בהר"ר שמעון צבי זצ"ל

ולעילוי נשמות חמיו וחמותו

הר"ר שמעון בן הר"ר משה ליברמן זצ"ל

ומרת חנה בהר"ר שמעון זצ"ל

ת. נ. צ. ב. ה.

בשעת הבאת הספר לדפוס קבלנו הסכמה הנוכחי מהבד"ץ שליט"א לעסוק בהפצת הרעיון של לימוד דף היומי בזוהר הקדוש כי כסלו תשס"ב

הסכמת רבותינו הגואה"צ הביד"צ שליט"א

הנה הגיש לפנינו הרה"צ רבי דניאל פריש שליט"א הסכמות מהרבנים הגאונים הצדיקים גדולי ירושלים מדור הקודם משנת תרצ"א וכו' שביקשו לפרסם גזולת לימוד הזוהר הקדוש, ולבקש מבני תורה וכו' שכל מי שאפשר לו ישתדל ללמוד דף זוהר בכל יום בל"נ.

ועתה קם והתעורר הרב הנ"ל וברצונו לעשות ולסדר לוח יומי ללימוד דף זוהר בכ"י, לפי דפי דפוס וילנא, וביקש הסכמה מאתנו על כך.

וראינו כי בשעתו חתמו על קריאה קדושה למען הפצת רעיון הקדוש הנ"ל, כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצוק"ל הגאב"ד דפעה"ק ת"ו ואתו עמו חבל נביאים גדולי ישראל זצוק"ל וזי"ע וגם הגאון"צ חברי ביד"צ של עדתינו זצ"ל וחתמו בקריאות קודש על כך בניסן תרצ"א.

וברעיא מהימנא קדישא (פרשת נשא דף קכ"ד ע"ב) כבר הביא ואמר "ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילני דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון מן גלותא ברחמי", ובתקונים דף מ' איתא: בדרא בתראה בסוף יומיא בגינ"י וקראתם דרוך בארץ וכו'.

והנה בעת כזאת שעת צרה היא ליעקב בגשמיות ורוחניות ברחבי אה"ק ת"ו ובתפוצות ישראל בארצות פזורינו, עיננו נשואות לאבינו שבשמים, שיתעוררו רחמיו על שארית פליטתינו ושומר ישראל ישמור שארית ישראל וכו' ושנוכה לראות בקרוב בהתגלות כבוד שמו ית' על עמו ארצו ונחלתו ובכל העולם ובישועת ה' בביאת משיח צדקנו וברחמים גדולים יקבצנו מארבע כנפות הארץ לארצנו

דבר גדול מאד הוא להנהיג כנ"ל, והוא כתריס בפני הפורעניות ולבטל גזירות קשות וכו' ולהשפיע שפע קודש על עם הקודש, ואשרי המקיימים כן בכ"י.

ודבר חשוב מאד עשה הרה"צ רבי דניאל פריש הנ"ל שהו"ל ספר הזוה"ק בכ"ב כרכים עם פירושו "מתוק מדבש" שכשמו כן הוא, שמבאר כל מלה בלשון ומובן לכל בעזה"י.

לכן מן הראוי שיהא הזוה"ק הזה בכל בתי ישראל למען ירוץ הקורא בו שיבין כל מלה ויזכו ללמוד כנ"ל בקדושה וטהרה ובדחור"ר בס"ד.

וזכות התנא האלקי הרשבי"י שילמדו תורתו בטהרה בודאי תעמוד לנו ולכל ישראל להיוושע בכלל ובפרט שנוכה בקרוב לראות בישועתן שמחתן ונחמתן של ישראל בביאת גוא"צ ברחמים גדולים בב"א, ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים בב"א.

Handwritten signature in Hebrew script.

Handwritten signature in Hebrew script.

Handwritten signature in Hebrew script.

ק"ס

הרב יעקב הלל
ראש ישיבת אהבת שלום תככ"ן
פעיה"ק ירושלים ת"ו

בס"ד

לכבוד ידי"ן ועמתנו בתורה הרה"ג בנו"ן
החסיד כהר"ר דניאל פריש שליט"א.

אחדש"ו וכו' באתי בשורותי אלו לברך ברכת הנהנין על ספרך
החדש שזכיתני בו, והוא הספר החשוב "מתוק מדבש" פירוש
מספיק על "הזהר הקדוש" מלוקט מחיבורי המפרשים בטוב טעם
ודעת.

והנה התועלת והנחיצות של פירוש כזה הוא גדול מאד וכידוע
לכל מי שזכה לעיין בחיבור הזהר הקדוש, כמה צריך חיפוש מחיפוש
ונר מנר בספרי המפרשים עד שימצא את מבוקשו, וזה אחר שימצאו
אצלו ולפניו כל הספרים הצריכים לכך, והמלאכה כבדה עד למאד,
לכן אין ספק שחסד גדול זכית לעשות עם הלומדים הע"י לאסוף הכל
בסדר נאה ומקוצר כשולחן הערוך והכל מתוקן לסעודה, וזכות גדולה
נתגלגלה לידך לזכות את הרבים בענין נחוץ זה אשרי חלקך.

זכור אזכור את אותן משך שנים הרבה השכם והערב שהשקעת
בלימוד כתבי האר"י ז"ל והרש"ש ז"ל בעיון נמרץ ובדיבוק חברים בין
כותלי ישיבתנו הקדושה "אהבת שלום" תככ"ן, וזה בודאי יסייע לך
לכוין אל האמת ביותר בהכנת הזהר"ק באופן שלא תצא שום תקלה
מתחת ידיך.

ואסיים בברכת הדיוט שאכן תזכה להשלים המלאכה ולברך על
המוגמר, ויפוצו מעינותיך חוצה, ובזכות אור הגנוז בספרי הזהר"ק
ובזכות הלימוד בו בקדושה ובטהרה נזכה לגאולה קרובה במהרה
דידן אכ"ר.

ממני ידידך נצח ומוקירך
הצעיר יעקב משה הלל

יעקב משה הלל
א"ע

לזכר עולם יהיה צדיק

בחרדת קודש נעלה בזה לזכרון עולמים את נשמתו המהורה של
אבינו עמרת ראשנו ונזר תפארתנו, עובד ה' מנעוריו, אשר יגע
בתורה לילות כימים, בהתמדה גדולה ובמסירות נפש וענוה, אשר

האיר עיני העולם בתורת הנסתר

הגאון הצדיק המקובל

רבי **דניאל** בן הרה"ח ר' **נפתלי הירצקא** ז"ל

וצוקללה"ה וזיעובי"א

בעל "**מתוק מדבש**" וש"א"ם

אשר אמרנו בצילו נחיה ומלך ביפיו תחזינה עינינו מישרים,
אבל אהא, איננו, כי בעוה"ר לקח אותו האלקים, הוא

הלך למנוחות ואותנו עזב לאנחות

נלב"ע י"ד שבט תשס"ה לפ"ק

זכות תורתו עבודתו וקדושתו — במחשבה, דיבור,
ומעשה לש"ש יעמוד לנו שנוכה לילך בדרכיו הקדושים

עדי נוכה לחזות בהתגלות כבוד שמים בב"א

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

הקדמה

בקונטרס זה ליקטנו מאמרים נכבדים מן הזוהר הקדוש עם ביאור "מתוק מדבש" השייכים לעניני חג הפסח זמן חירותינו.

הנה במאמר הראשון מבואר שיש חשיבות ומעלה להרבות לעסוק בעניני יציאת מצרים, וכן נהגו ישראל קדושים בכל מושבותיהם, ומה נעים ונהדר שעכשיו עם קונטרס זה אפשר לעסוק במאמרי הזוהר שמדברים בעניני יציאת מצרים, ואם בכל ימות השנה העסק בספר הזוהר הקדוש נעלה ויקר מכל לימוד אחר, על אחת כמה וכמה בליל השמורים שבו לילה כיום יאיר.

והוספנו כאן "מאמר פתח אליהו" המפרט את ממשלת הקב"ה בכל הבריאה, ובו מבוארים יסודות גדולים בעניני אחדות ה' וסדר האצילות, והוא מבוא נכבד לכאים לעסוק בספר הזוהר, וכבר נהגו ישראל קדושים לאומרו קודם כל תפלה.

רוב המאמרים שליקטנו מתבארים גם על דרך הנגלה, ועל כן הדפסנו הביאור באותיות מרובעות, וחלקי המאמרים שמתבארים על דרך הנסתר הדפסנו אותם על פי רוב באותיות רש"י רגילות, או בשילוב מאמרי הנגלה עם ציון אותיות רש"י קטנות מוקפות.

הנה כאמור קונטרס זה נערך מתוך ביאור הענק לזוהר "מתוק מדבש" הנדפס בכ"ב כרכים מהודרים ומפוארים ומנוקדים, וזכה דורינו האחרון למתנת שמים בחיבור זה, שהוגים בו רבים בכל רחבי תבל יומם וליל, וערבים ונעימים עליהם הביאורים למכביר, וכבר מתקיימים בס"ד למעלה מחמישים שיעורים ברבים שהוגים בו בקביעות, ואכן זו היא בשורה טובה לקראת יום הגאולה הקרוב וכפי שאמר רשב"י הקדוש כי בדור האחרון רבים יעסקו בספר הזוהר דגן.

ועל המוגמר נחתום בדברי חז"ל שאמרו כי בניסן נגאלו אבותינו ובניסן עתידים אנו להיגאל, ורועינו משה הגיד להרשב"י הקדוש בספר הזוהר כי בזכות הלימוד בספר הזוהר הקדוש נזכה לצאת מן הגלות במהרה וברחמים, אמן.

מפתח הענינים

א. "מאמר שבח ספור יציאת מצרים" ומבואר בו כי חייב האדם להרבות בשבח ספור יציאת מצרים, והוא גורם להתחדשות ההארה, ומשמח את הקב"ה ופמליא של מעלה שבאים להשתתף בשמיעת ספור השבח.

ב. "מאמר שורש עשרת המכות במצרים" ומבואר בו כי הקב"ה הוא צופה מראשית אחרית, ולכן גלגל שתרד שרה למצרים ותלקח לבית פרעה, ועל ידה ילקח פרעה, כדי שיהיה מעשה זה סימן לעשרת המכות שהביא אחר כך על המצריים.

ג. "מאמר ענין מכת דם ומכת צפרדע" ומבואר בו הטעם שהמכה הראשונה היתה בדם, וביאור פרטי מכת צפרדע שבה לקו המצריים בגופם יותר מכל מכה אחרת, והטעם שעלתה הצפרדע גם על משכב פרעה. ומפרש עוד שלפי שזכר הקב"ה שישראל עתידים להתפלל לפניו בקול, לכן הביא על המצריים את מכת הצפרדע שאינה שוקטת מלקרקר בפיה יום ולילה.

ד. "מאמר ענין מכת כנים" ומבואר בו ששורש המכה על המצריים היתה על ידי הכאת השר למעלה בשמים, ושהקב"ה יבש את לחות תחום ארץ מצרים למעלה, ועל ידי זה נתעפשה אדמת מצרים למטה. ומבאר עוד שעתידי הקב"ה להביא על מלכות רומי עשר מכות כשם שהוכו המצריים.

ה. "מאמר ענין מכת ערוב" ומבואר בו שמכה זו באה לערוב ולבלבל את חכמת מצריים החיצונה, שבה היו משתמשים בכשפיהם לערוב את הכחות העליונים, ושהקב"ה שינה את סדרי מלאכי מעלה כדי שלא יוכלו המצריים להשביעם ולפעול בכשפיהם.

ו. "מאמר סוד עשרת המכות" ומבואר בו שבמטה של משה היו חקוקים המכות ברמו דצ"ך עד"ש באח"ב. ומבאר ששורש המכות היו ממדת הבינה, ועל ידי זה מבאר על פי סוד את מאמר בעל ההגדה בדברי רבי עקיבא "מנין שכל מכה ומכה שהביא הקב"ה על המצריים במצרים היתה של חמש מכות וכו'".

ז. "מאמר טעם איסור אכילת חמץ" ומבואר בו כי החמץ רומז ליצר הרע, והמצה רומזת ליצר הטוב.

ח. "מאמר סגולת הזהירות ממהו חמץ" ומבואר בו הסוד שצריכים להיזהר בפסח ממהו חמץ, כי חמץ רומז לסטרא אחרא, ולכן מי שזהיר בזה זוכה להיות גופו קדוש ונשמר מיצר הרע שלא ישלוט עליו להחטיאו, ונשמתו זוכה להיות קדש קדשים ונשמרת שלא להיכנס לגיהנם ולא ישלטו בה מלאכי חבלה.

ט. "מאמר גאולה העתידה ומעלתה על גאולת מצרים" ומבואר בו שגאולה האחרונה תהיה גדולה מגאולת מצרים, כי היא תהיה גאולה שלימה, וגאולה מכל אומות העולם, ואז יהיה תקון השלם, ויכירו כולם במלכותו של הקב"ה לבדו.

י. "מאמר פתח אליהו" ומבואר בו שבחו של הקב"ה שהוא מושל בכל, ומפרט את סדר האצלת הספירות שבהם מנהיג הקב"ה את העולם.

מאמר שבח ספור יציאת מצרים

(א) פְּקוּדָא בְּתַר דָּא לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָא דִּי־יְצִיאת מִצְרַיִם, דְּאִיהוּ חִיּוּבָא עַל
 בַּר נָשׁ לְאַשְׁתַּעֵי בְּהַאי שִׁבְחָא לְעִלְמִין, וְהָכִי אוֹקִימָנָא, כֹּל
 בַּר נָשׁ דְּאַשְׁתַּעֵי בִּי־צִיאת מִצְרַיִם, וּבְהַהוּא סְפוּר חֲדַי בְּחֻדְוָה, זְמִין אִיהוּ
 לְמַחְדֵי בְּשִׁכְיִנְתָּא לְעִלְמָא דְאַתִּי, דְּהוּא חֲדוּ מַפְלָא, דְּהַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ
 דְּחֲדַי בְּמָרִיָּה.

וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדַי בְּהַהוּא סְפוּר, בִּיָּה שְׁעֵתָא פְּנִישׁ קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לְכֹל פְּמִלְיָא דִּילֵיהּ, וְאָמַר לֹון זִילוּ וּשְׁמַעוּ סְפוּרָא
 דְּשִׁבְחָא דִּילֵי דְקָא מְשַׁתְּעוּ בְּנֵי וְחֻדְאן בְּפוּרְקָנֵי, כְּדִין כְּלָהוּ מִתְּפַנְשִׁין

מתוק מדבש

"מאמר שבח ספור יציאת מצרים" ומבואר בו כי חייב האדם להרבות בשבח ספור יציאת
 מצרים, והוא גורם להתחדשות ההארה, ומשמח את הקב"ה ופמליא של מעלה שבאים
 להשתתף בשמיעת ספור השבח.

(מקור המאמר זוהר נרעיא מהימנא פרשת צא דף מ ע"ב - מא ע"א, וצניאור ממוק מדגש כרך
 ה עמ' תלט-תמא)

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא המצוה שלאחר זה לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָא דִּי־יְצִיאת מִצְרַיִם לספר בשבח
 של יציאת מצרים, דְּאִיהוּ חִיּוּבָא עַל בַּר נָשׁ לְאַשְׁתַּעֵי בְּהַאי שִׁבְחָא
 לְעִלְמִין שהוא חיוב על האדם לספר בזה השבח לעולם, וְהָכִי אוֹקִימָנָא וכך העמדנו
 ענין זה, כִּי כֹּל בַּר נָשׁ דְּאַשְׁתַּעֵי בִּי־צִיאת מִצְרַיִם כל אדם שמספר ביציאת מצרים,
 וּבְהַהוּא סְפוּר חֲדַי בְּחֻדְוָה ושמח בזה הספור בשמחה, על ידי זה הוא מעורר
 הארה מהצנינה שגם שורש השמחה שחאיר אל המלכות לשמחה, לכן בשכר זאת זְמִין
 אִיהוּ לְמַחְדֵי בְּשִׁכְיִנְתָּא לְעִלְמָא דְאַתִּי עתיד הוא לשמוח עם השכינה לעולם הבא,
 רַגְה לומר שלעמיד לצא יקבל מהשכינה הארת הצנינה הנקראת עולם הבא, דְּהוּא חֲדוּ
 מַפְלָא ששמחה זו תהיה גדולה מכל השמחות, דְּהַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּחֲדַי בְּמָרִיָּה שזהו
 אדם ששמח בקונו. והענין הוא כי המספר בניסי יציאת מצרים על ידי זה הוא גורם לחדש
 אותם האורות העליונים שנתגלו בעת צאת ישראל ממצרים, לכן כתוב לשון ספור שהוא
 לשון ספירות כעין ספיר ויהלום, שממש מאיר ומספר אותם האורות שנתגלו אז.

וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדַי בְּהַהוּא סְפוּר והקדוש ברוך הוא שמח בספור זה, בִּיָּה שְׁעֵתָא
 באותה שעה כשבני ישראל מספרים בניסי יציאת מצרים, פְּנִישׁ קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא לְכֹל פְּמִלְיָא דִּילֵיהּ הקדוש ברוך הוא מקבץ את כל המוני מלאכי מעלה, וְאָמַר
 לֹון זִילוּ וּשְׁמַעוּ סְפוּרָא דְּשִׁבְחָא דִּילֵי דְקָא מְשַׁתְּעוּ בְּנֵי וְחֻדְאן בְּפוּרְקָנֵי ואומר
 להם לכו ושמעו הספור של השבח שלי שמספרים בני ושמחים בגאולתי, כְּדִין כְּלָהוּ

וְאַתֵּינּוּ וּמִתְחַבְּרִין בְּהַדְרֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וְשִׁמְעִין סְפוּרָא דְשִׁבְחָא דְקָא
 חֲדָאן בְּחֻדָּה דְפוּרְקָנָא דְמַרְיָהוֹן, כְּדִין אֲתֵינּוּ וְאוּדָן לִיהּ לְקַדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא עַל כָּל אֵינוֹן נְסִין וּגְבוּרָן, וְאוּדָאן לִיהּ עַל עֲמָא קַדִּישָׁא דְאִית
 לִיהּ בְּאַרְעָא דְחֲדָאן בְּחֻדָּה דְפוּרְקָנָא דְמַרְיָהוֹן.

כְּדִין אַתּוּסַף לִיהּ חֵילָא וּגְבוּרָתָא לְעֵילָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּהוּא סְפוּרָא יְהִיבִי
 חֵילָא לְמַאֲרִיָּהוֹן, כְּמִלְכָּא דְאַתּוּסַף חֵילָא וּגְבוּרָתָא כּד מְשַׁבְּחִין
 גְבוּרָתֵיהּ וְאוּדָן לִיהּ, וְכִלְהוּ דְחֲלִין מְקַמִּיָּהּ, וְאַסְתַּלַּק יְקַרְיָה עַל כְּלָהוּ,
 וּבְגִין כֶּף אִית לְשִׁבְחָא וּלְאַשְׁתַּעֵי בְּסְפוּרָא דְא כְּמָה דְאַתְמַר.

כְּגוֹנוֹנָא דְא חוֹבָה אִיהוּ עַל בַּר נֶשׁ לְאַשְׁתַּעֵי תְדִיר קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא וּלְפָרְסוּמִי נִסָּא בְּכָל אֵינוֹן נִסִּין דְעֵבֵד, וְאִי תִימָא אֲמָאִי

מתוק מדבש

מִתְפַּנְשִׁין וְאַתֵּינּוּ וּמִתְחַבְּרִין בְּהַדְרֵיהוּ דְיִשְׂרָאֵל אִז כָּל הַמְּלָאכִים מִתְקַבְּצִים וּבְאִים
 וּמִתְחַבְּרִים יַחַד עִם יִשְׂרָאֵל, וְשִׁמְעִין סְפוּרָא דְשִׁבְחָא דְקָא חֲדָאן בְּחֻדָּה דְפוּרְקָנָא
 דְמַרְיָהוֹן וְשׁוּמְעִים סְפוּרָא שֶׁל הַשֶּׁבַח שֶׁשִּׂמְחִים יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה שֶׁל גְּאוּלַּת קוֹנֵם, כְּדִין
 אֲתֵינּוּ וְאוּדָן לִיהּ לְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא עַל כָּל אֵינוֹן נְסִין וּגְבוּרָן אִז בְּאִים הַמְּלָאכִים
 וּמוּדִים וּמְשַׁבְּחִים לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל אוֹתָם הַנְּסִים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל, וְאוּדָאן
 לִיהּ עַל עֲמָא קַדִּישָׁא דְאִית לִיהּ בְּאַרְעָא דְחֲדָאן בְּחֻדָּה דְפוּרְקָנָא דְמַאֲרִיָּהוֹן
 וּמוּדִים וּמְשַׁבְּחִים לוֹ עַל עִם הַקְּדוּשׁ שִׁישׁ לוֹ בְּאַרְץ שֶׁשִּׂמְחִים בְּשִׂמְחַת הַגְּאוּלָּה שֶׁל קוֹנֵם.
 כְּדִין אַתּוּסַף לִיהּ חֵילָא וּגְבוּרָתָא לְעֵילָא אִז נְתוּסַף לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כַּח וּגְבוּרָה
 לְמַעֲלָה, לְפִי שֶׁעַל יְדֵי זֶה כָּל הַסְּפִירוֹת מְאִירוֹת וְנַעֲשֶׂה צִטּוּל הַמִּילּוּנִים וְהַשְׁנַתְמָס,
 וְיִשְׂרָאֵל בְּהוּא סְפוּרָא יְהִיבִי חֵילָא לְמַאֲרִיָּהוֹן וְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַסְּפוּרָא שֶׁל יְצִיאַת
 מִצְרַיִם נוֹתֵנִים כַּח לְקוֹנֵם, כְּמִלְכָּא דְאַתּוּסַף חֵילָא וּגְבוּרָתָא כּד מְשַׁבְּחִין גְבוּרָתֵיהּ
 וְאוּדָן לִיהּ כְּמִלְךְ שֶׁנוֹסֵף לוֹ כַּח וּגְבוּרָה כְּשֶׁמְשַׁבְּחִים אֶת גְּבוּרָתוֹ וּגְדוּלְתוֹ וּמוּדִים בְּמַלְכוּתוֹ,
 וְאִז וְכִלְהוּ דְחֲלִין מְקַמִּיָּהּ, וְאַסְתַּלַּק יְקַרְיָה עַל כְּלָהוּ עוֹלָם מִפְּחָדִים מִמֶּנּוּ, וּמִתְעַלָּה
 כְּבוֹדוֹ עַל כּוֹלָם, וּבְגִין כֶּף אִית לְשִׁבְחָא וּלְאַשְׁתַּעֵי בְּסְפוּרָא דְא כְּמָה דְאַתְמַר וּלְכַךְ
 יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְשַׁבַּח וּלְסַפֵּר בְּסְפוּרָא זֶה כְּמוֹ שֶׁלְמַדְנוּ.

כְּגוֹנוֹנָא דְא חוֹבָה אִיהוּ עַל בַּר נֶשׁ כְּעִין זֶה חוֹב הוּא עַל הָאָדָם, לְאַשְׁתַּעֵי תְדִיר
 קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא וּלְפָרְסוּמִי נִסָּא בְּכָל אֵינוֹן נִסִּין דְעֵבֵד לְסַפֵּר תְּמִיד
 לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְפָרְסָם אֶת כָּל נֶס פְּרִטִי מְכָל אוֹתָם הַנְּסִים שֶׁעָשָׂה עִמוֹ הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּכַרְטוֹת וְלַהוֹדוֹת עֲלֵיהֶם, וְאִי תִימָא אֲמָאִי אִיהוּ חוֹבָתָא וְאִם תְּאֵמַר לְמָה
 הוּא חוֹב עַל הָאָדָם לְסַפֵּר נִסֵּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָא קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא יְדַע כְּלָא,

אִיהוּ חֹבֶתָא, וְהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדַע כִּלְאֵ, כֹּל מַה דְּהוּה וַיְהוּי
 לְבַתֵּר דְּנָא, אִמְאִי פְּרִסוּמָא דָּא קָמִיה עַל מַה דְּאִיהוּ עֶבֶד וְאִיהוּ יָדַע,
 אֲלֵא וְדֵאִי אֲעֻטְרִיךְ בְּרִי נֶשׁ לְפְרִסוּמִי נִיסָא וּלְאֲשַׁתְּעִי קָמִיה בְּכֹל מַה
 דְּאִיהוּ עֶבֶד, בְּגִין דְּאִינוּן מְלִין סְלִקִין וְכֹל פְּמִלְיָא דְלַעֲלִיא מִתְּפַנְשִׁין
 וְחִמְאֵן לֹון, וְאוּדָאן כְּלָהוּ לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתַּלַּק יְקָרִיה עַלֵּיהוּ
 עֵילָא וְתַתָּא.

מתוק מדבש

כֹּל מַה דְּהוּה וַיְהוּי לְבַתֵּר דְּנָא וְהָרִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדַע הַכֹּל כֹּל מַה שֶּׁהִיָּה וְכֹל
 מַה שֶּׁיְהִיָּה אַחֵר כֵּךְ, אִמְאִי פְּרִסוּמָא דָּא קָמִיה עַל מַה דְּאִיהוּ עֶבֶד וְאִיהוּ יָדַע לְמַה
 צְרִיךְ הַפְּרוּסוּם הַזֶּה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מַה שֶּׁהוּא עֹשֶׂה וְהוּא יוֹדַע, וּמִתְרַךְ אֲלֵא
 וְדֵאִי אֲעֻטְרִיךְ בְּרִי נֶשׁ לְפְרִסוּמִי נִיסָא וּלְאֲשַׁתְּעִי קָמִיה בְּכֹל מַה דְּאִיהוּ עֶבֶד אֵלָא
 וְדֵאִי צְרִיךְ הָאָדָם לְפָרְסָם הַנְּסִים וְלִסְפֹּר לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּל מַה שֶּׁעֲשָׂה עִמּוֹ, בְּגִין
 דְּאִינוּן מְלִין סְלִקִין לְפִי שְׂכַל אוֹתָם הַדְּבוּרִים עוֹלִים לְמַעְלָה, וְכֹל פְּמִלְיָא דְלַעֲלִיא
 מִתְּפַנְשִׁין וְחִמְאֵן לֹון וְכֹל הַמוֹנֵי מְלֹאכֵי מַעְלָה מִתְּקַבְּצִים וְרוֹאִים אוֹתָם, וְאוּדָאן כְּלָהוּ
 לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתַּלַּק יְקָרִיה עַלֵּיהוּ עֵילָא וְתַתָּא וְהֵם מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים לְפָנֵי
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִתְעַלָּה כְּבוֹדוֹ עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת וּלְמַטָּה בְּעוֹלְמוֹת בְּרִיאָה
 וַיְצִירָהּ וְעָשָׂהּ, וְעוֹד עַל יְדֵי סִפּוּר הַנְּסִים שֶׁעֲשָׂה עִמּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא גוֹרֵם לְהֵאִיר
 אֶת הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת עִתָּה בְּאוֹתָם הַהָאֲרוֹת שֶׁהֵאִירוּ לוֹ בְּשַׁעַת הַנֶּס.

מאמר שורש עשרת המכות במצרים

(ב) אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּוִי לְאַנּוּן חַיִּיבֵיָא דְעֵלְמָא, דְּלֵא יְדַעִין וְלֵא מְשַׁגְּיַחִין בְּעֵבִידְתִּיהָ דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאַנּוּן לֹא מְסַתְּפְלִי דְכָל מַה דְּהוּי בְּעֵלְמָא מְעַם קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אִיהוּ, דְּאִיהוּ יָדַע בְּקִדְמִיתָא מַה דְּלֵהוּי בְּסוּפָא, דְּכִתִּיב (ישעיהו מו י) מְגִיד מְרֵאשִׁית אַחֲרִית, וְאִיהוּ אֶסְתְּכִי וְעֵבִיד עֵבִידִין בְּקִדְמִיתָא, בְּגִין לְסַלְקָא לִוְן לְבַתַּר יוֹמִין. תָּא חֲזִי אֲלֵמְלָא דְאַנְסִיבַת שְׂרִי לְגַבִּי פְרַעָה לֹא אֲלֵקִי הוּא, וְאַלְקָאוּתָא דְא גְרִים אֲלֵקָאוּתָא לְבַתַּר כֵּן, דְּיִלְקוּן מְצֻרִים בְּנִגְעִים גְּדוּלִים, כְּתִיב

מתוק מדבש

"מאמר שורש עשרת המכות במצרים" ומבואר בו כי הקב"ה הוא צופה מראשית אחרית, ולכן גלגל שתרד שרה למצרים ותלקח לבית פרעה, ועל ידה ילקח פרעה, כדי שיהיה מעשה זה סימן לעשרת המכות שהביא אחר כך על המצריים.

(מקור המאמר מועתק נדלוג מזהר פרשת לך לך דף פז ע"ב-ב, ונציאור ממוק מדנש כרך ב עמ' רנז-רסז. ואחריו מזהר פרשת תזריע דף נז ע"א, ונציאור ממוק מדנש כרך י עמ' מרנז)

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּוִי לְאַנּוּן חַיִּיבֵיָא דְעֵלְמָא, דְּלֵא יְדַעִין וְלֵא מְשַׁגְּיַחִין בְּעֵבִידְתִּיהָ דְקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אוֹי לַהֶם לְרַשְׁעֵי הָעוֹלָם שְׁלֵא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגְּיַחִים, פִּירוּשׁ וְלֹא מִתְבוֹנְנִים בְּמַעֲשֵׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַנּוּן לֹא מְסַתְּפְלִי דְכָל מַה דְּהוּי בְּעֵלְמָא מְעַם קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא אִיהוּ וְהֵם אֵינִם מִתְבוֹנְנִים שְׁכַל מַה שְּׁנַעֲשָׂה בְּעוֹלָם הַכֹּל הוּא מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּאִיהוּ יָדַע בְּקִדְמִיתָא מַה דְּלֵהוּי בְּסוּפָא שֶׁהוּא הַיּוֹדֵעַ מִתְחִילָה מַה שִּׁיְהִיָּה בְּסוּף, דְּכִתִּיב מְגִיד מְרֵאשִׁית אַחֲרִית שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְגִיד מְרֵאשִׁית דְּבַר מַה יִּהְיֶה בְּאַחֲרִיתוֹ, וְאִיהוּ אֶסְתְּכִי וְעֵבִיד עֵבִידִין בְּקִדְמִיתָא בְּגִין לְסַלְקָא לִוְן לְבַתַּר יוֹמִין וְהוּא צוֹפֵה לְזִמְנָא רְחוֹק וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים מְרֵאשִׁית כְּדִי לְהַעֲלוֹתָם וּלְגַמְרָם לְאַחֲרִית הַיָּמִים. וּמִפְרַשׁ אֶת הָעֵנִין וְאוֹמֵר תָּא חֲזִי אֲלֵמְלָא דְאַנְסִיבַת שְׂרִי לְגַבִּי פְרַעָה לֹא אֲלֵקִי הוּא בֵּא וְרֵאָה אִם לֹא שְׁנִלְקַחָה שְׂרִי אֲצֵל פְּרַעָה לֹא הִיא הוּא לּוֹקֵה עֵתָה, וְאַלְקָאוּתָא דְא גְרִים אֲלֵקָאוּתָא לְבַתַּר כֵּן דְּיִלְקוּן מְצֻרִים בְּנִגְעִים גְּדוּלִים וְהִרִי מְכוֹת אֵלּוּ גְרָמוּ שִׁילְקוּ הַמְצֻרִים אַחֵר כֵּךְ בְּנִגְעִים גְּדוּלִים, וְאַלְמֵלֵא שִׁלְקָה הוּא עֵתָה לֹא הִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא עֲלֵיהֶם הַמְכוֹת אַחֵר כֵּךְ, וְבִיאור הַדְּבַר כִּי בַעַת הַגְּאוּלָּה לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִם שִׁילְקָה פְּרַעָה וְעָמוּ עַל יָדָם כִּי לֹא הָיוּ רְאוּיִם לְהַגְּאוּלָּה, לְכֵן סָבַב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁירַד אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם וְתִלְקַח שְׂרָה לְפְרַעָה, וּבִזְכוּתָהּ הִרְבַּ שֶׁל שְׂרָה לְקַח פְּרַעָה עַל שְׁשִׁלְחַת יָדוֹ בְּשְׁנֵי צַדִּיקִים הָאֵלּוּ, וְנַעֲשָׂה בּוֹ סִימָן וְרוּשָׁם שֶׁל עֶשֶׂר מְכוֹת, וּמֵאֵז נִכְנַע שְׂרָה הַעֲלִיּוֹן לְפָנָיו הַקְּדוֹשָׁה לְהִיּוֹת לּוֹקֵה עַל יָדֵי זֶרַע צַדִּיקִים הָאֵלּוּ, וְרֵאָה לְדַבֵּר כְּתִיב הֵכָּא נִגְעִים גְּדוּלִים,

הָכָא נִגְעִים גְּדוּלִים, וּכְתִיב הָתֵם (דברים ו כב) וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדוּלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם, מֵה לְהִלָּךְ עֲשֹׂר מִפּוֹת, אִף פֶּאן עֲשֹׂר מִפּוֹת, כְּמָה דְעֵבִיד קִדְשָׁא בְרִיף הוּא נִסִּין וּגְבוּרָן לְיִשְׂרָאֵל לִילְיָא, אוּף הָכָא עֵבֵד לָהּ קִדְשָׁא בְרִיף הוּא לְשֶׁרָה נִסִּין וּגְבוּרָאן לִילְיָא.

תָּא חֲזִי כָּל הַהוּא לִילְיָא דְשֶׁרָה הָוֵת לְגַבְיָה דְפְרַעָה, אָתוּ מְלֹאכֵי עֲלָאֵי לְזַמְרָא לִיהָ לְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבְחָן, אָמַר לָהּ קִדְשָׁא בְרִיף הוּא פּוֹלְכּוּ זֵילוּ וְעֵבִידוּ מְכַתְּשִׁין רַבְרַבִּין בְּמִצְרַיִם, רְשִׁימוּ לְמֵאן דְאַנָּא זְמִין לְמַעַבְד לְבַתָּר, מֵה פְּתִיב וַיִּנְגַע יְהוָה אֶת פְּרַעָה נִגְעִים גְּדוּלִים וְגו'.

מתוק מדבש

וּכְתִיב הָתֵם בִּיציאת מצרים וַיִּתֵּן יְהוָה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדוּלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם הָרִי גִזְרָה שׁוּה גְּדוּלִים גְּדוּלִים, לְלַמֵּד שִׁנְעִים גְּדוּלִים שְׁלֵקָה פְּרַעָה עַל יַדֵּי שְׂרָה גִרְמוּ שִׁילְקָה פְּרַעָה וְעַמּוּ בַעַת יִציאת מצרים, וְאִמַר עוֹד מֵה לְהִלָּךְ לְקוּ הַמִּצְרַיִם עֲשֹׂר מִפּוֹת, אִף פֶּאן לְקָה פְּרַעָה עַל יַדֵּי שְׂרָה עֲשֹׂר מִפּוֹת, וְעוֹד כְּמָה דְעֵבִיד קִדְשָׁא בְרִיף הוּא נִסִּין וּגְבוּרָן לְיִשְׂרָאֵל לִילְיָא כְּמוֹ שַׁעֲשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסִּים וּגְבוּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל בַּעַת יִציאת מצרים בְּלִילָה, אוּף הָכָא עֵבֵד לָהּ קִדְשָׁא בְרִיף הוּא לְשֶׁרָה נִסִּין וּגְבוּרָאן לִילְיָא אִף כֵּאֵן עֲשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשֶׁרָה נִסִּים וּגְבוּרוֹת בְּלִילָה.

תָּא חֲזִי כָּל הַהוּא לִילְיָא דְשֶׁרָה הָוֵת לְגַבְיָה דְפְרַעָה בֵּא וְרֵאָה כָּל אוֹתוּ הַלִּילָה שְׂשֵׁרָה הִיתָה אֲצֵל פְּרַעָה שֶׁאז לְקָה פְּרַעָה עַל יַדֵּי הַמִּלְאָךְ שְׁהִיָּה עִמָּה, אָתוּ מְלֹאכֵי עֲלָאֵי לְזַמְרָא לִיהָ לְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבְחָן בֵּאוּ מְלֹאכֵי מַעֲלָה לְזַמַּר לְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת עַל הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה מִמִּצְרַיִם, שְׁתִּהִיָּה לְיִשְׂרָאֵל בִּזְכוּת מֵה שִׁנְלִקְחָה שְׂרָה לְפְרַעָה בְּאוֹתוּ הַלִּילָה, אָמַר לָהּ קִדְשָׁא בְרִיף הוּא פּוֹלְכּוּ זֵילוּ וְעֵבִידוּ מְכַתְּשִׁין רַבְרַבִּין בְּמִצְרַיִם אִמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹלְכֶם לְכוּ וְעֲשׂוּ נִגְעִים גְּדוּלִים לְפְרַעָה וּבֵיתוּ בְּמִצְרַיִם, רְשִׁימוּ לְמֵאן דְאַנָּא זְמִין לְמַעַבְד לְבַתָּר שִׁהִיָּה רוּשֵׁם וְסִימֵן לְמָה שְׁאֵנִי עֲתִיד לַעֲשׂוֹת לְאַחַר זְמַן וְהִינְנוּ בַעַת גְּאוּלַּת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מֵה פְּתִיב וַיִּנְגַע יְהוָה אֶת פְּרַעָה נִגְעִים גְּדוּלִים וְגו' וְכְמוֹ שְׁלֵקָה פְּרַעָה עַל יַדֵּי שְׂרָה כֵּן לְקוּ הַמִּצְרַיִם עַל יַדֵּי מִשָּׁה וְאַהֲרֹן.

וּבִגְיִן דְּהָהוּא מְלֹאכָא אֲזִיל קָמָה לְנִטְרָא לָהּ, מַה פְּתִיב וַיִּנְגַע יְהו"ה
 אֶת פְּרַעֲה וְגו', עַל דְּבַר שְׂרֵי וּדְאִי, דְּהוּת אֲמַרְת לְמְלֹאכָא מְחִי,
 וְהוּא מְחִי, וְעַל דָּא לֹא דְחִיל אֲבַרְהָם מְנָה פְּלוּם, דְּהָא הִיא מְתַנְטְרָא,
 וּמַה דְּחִיל, מְגַרְמִיָּה דְּחִיל, דְּלֹא חָמָא עֲמִיָּה נְטוּרָא הָכִי.

תָּא חֲזִי, עֶשֶׂר זְמַנִּין פְּקִידַת שְׂרָה לְמְלֹאכָא לְמַחְאָה לְפַרְעֵה, וּבְעֶשֶׂר
 מַכְתָּשִׁין אֲלֵקִי, סִימְנָא עֲבַדַת שְׂרָה לְבִנְהָא בְּתַרְאָה בְּמִצְרַיִם.

מתוק מדבש

מכלן מועתק מפרשת תזריע

וּבִגְיִן דְּהָהוּא מְלֹאכָא אֲזִיל קָמָה לְנִטְרָא לָהּ וּבִשְׂבִיל שְׂמֵלֶאךְ ה' הִלַּךְ לִפְנֵי שְׂרָה
 לְשִׁמּוֹר אוֹתָהּ, מַה פְּתִיב, וַיִּנְגַע יְהו"ה אֶת פְּרַעֲה נְגַעִים גְּדוּלִים וְאֵת בֵּיתוֹ עַל
 דְּבַר שְׂרֵי, פִּירוּשׁוֹ עַל דְּבַר שְׂרֵי וּדְאִי דִּהִינּוּ עֵבּוֹר דְּבִרְיָה שֶׁל שְׂרָה וּדְאִי, דְּהוּת אֲמַרְת
 לְמְלֹאכָא מְחִי, וְהוּא מְחִי שְׁהִיתָה אוֹמַרְת לְמֵלֶאךְ הָךְ וְהוּא הִכָּה, וְעַל דָּא לֹא דְחִיל
 אֲבַרְהָם מְנָה פְּלוּם וְעַל כֵּן לֹא הִתִּירָא אֲבַרְהָם בְּשִׁבִילָה כֻּלָּל, דְּהָא הִיא מְתַנְטְרָא כִּי
 יָדַע שֶׁהִיא מְשׁוּמַרְת, וּמַה דְּחִיל וּמַה שֶׁהִתִּירָא הוּא מְגַרְמִיָּה דְּחִיל בְּשִׂבִיל עֲצָמוֹ הִתִּירָא,
 דְּלֹא חָמָא עֲמִיָּה נְטוּרָא הָכִי לִפִּי שְׁלֵא רָאָה שְׁמִירָה עִמּוֹ כְּמוֹה.

תָּא חֲזִי, עֶשֶׂר זְמַנִּין פְּקִידַת שְׂרָה לְמְלֹאכָא לְמַחְאָה לְפַרְעֵה בֵּא וְרָאָה, עֶשֶׂר פַּעֲמִים
 צוֹתָה שְׂרָה אֵת הַמֵּלֶאךְ לְהַכּוֹת אֵת פְּרַעֲה, וּבְעֶשֶׂר מַכְתָּשִׁין אֲלֵקִי וּבְעֶשֶׂר מַכּוֹת
 הוֹלְקָה בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, סִימְנָא עֲבַדַת שְׂרָה לְבִנְהָא בְּתַרְאָה בְּמִצְרַיִם כִּי שְׂרָה
 עֲשֵׂתָה בּוֹה סִימֵן לְבִנְיָה אַחֲרֵיהּ בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, שְׂאֵז יִלְקוּ פְּרַעֲה וּמִצְרַיִם עֶשֶׂר מַכּוֹת,
 עַד שִׁיגָלוּ מִתַּחַת יָדָם, הִרִי שִׁירִידַת אֲבַרְהָם לְמִצְרַיִם הִיָּה סִימֵן לְגָלוּת בְּנֵי לֶשֶׁם, וּלְקִיחַת
 שְׂרָה לְבֵית פְּרַעֲה הִיָּה סִימֵן לְתַחִילַת הַגְּלוּת, וְהוּא לֹא שְׁלַט בַּה אֲלֵא עוֹד הוֹלְקָה עַל יְדֵה
 בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת, וְהוּא סִימֵן שְׁפַרְעֵה לֹא יִשְׁלוּט בִּישְׂרָאֵל וְיִלְקָה עַל יָדָם בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת, וּמַה
 שֶׁנֶּתַן לָהֶם פְּרַעֲה מִתְּנוּת הוּא סִימֵן לְמָה שֶׁכְּתוּב וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרִכּוּשׁ גְּדוּל.

מאמר ענין מכת דם ומכת צפרדע

(ג) וְתָא חֲזִי פְרַעָה הִנֵּה שׁוֹלְטָנִיָּה בְּמִיא, דְּכְתִיב הַתַּנִּים הַגְּדוֹל הַרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאוּרִיו, בְּגִין כֶּף אֶתְהַפֵּךְ נִהְרִיה בְּדָמָא בְּקַדְמִיתָא, לְבַתֵּר צְפַרְדְּעִים דְּמִשְׁמַטִּי לֹון בְּקַלִּין טְסִירִין, מְקַרְקְרִין בְּגוּ מַעֲיִיהוּ, וְנַפְקִי מִגּוּ יְאוּרָא וְסַלְקִי בִּיבְשָׁתָא, וְרָאמִין קְלִין בְּכָל סְטִרִין, עַד דְּאִינוּן נְפְלִין כְּמַתִּין בְּגוּ בֵּיתָא.

וְתַעַל הַצְּפַרְדֵּעַ חֲדָא הֵנָּה, וְאוֹלִידַת, וְאַתְמַלְיִית אַרְעָא מִינֵיהּ, וְהוּוּ כְּלָהוּ מְסִרִין גְּרַמְיִיהוּ לְאַשָׁא, דְּכְתִיב וּבַתְנוּרִיָּה וּבַמִּשְׁאָרוֹתֶיהָ, וּמַאי הוּוּ אָמְרִי (תהלים סו יב) כָּאֲנֹנוּ בְּאֵשׁ וּבַמַּיִם וְתוֹצִיאֲנוּ לְרוּיָהּ.

מתוק מדבש

"מאמר ענין מכת דם ומכת צפרדע" ומבואר בו הטעם שהמכה הראשונה היתה בדם, וביאור פרטי מכת צפרדע שבה לקו המצריים בגופם יותר מכל מכה אחרת, והטעם שעלתה הצפרדע גם על משכב פרעה. ומפרש עוד שלפי שזכר הקב"ה שישראל עתידים להתפלל לפניו בקול, לכן הביא על המצריים את מכת הצפרדע שאינה שוקטת מלקרקר בפיה יום ולילה.

(מקור המאמר מועמק גדילוג מזהר פרשת ואלא דף כט ע"א - ל ע"א, ונציאור מתוק מדבש כרך ה עמ' טו-טז)

וְתָא חֲזִי בא וראה טעם אחר למה התחילו המכות בדם, כי פְּרַעָה הִנֵּה שׁוֹלְטָנִיָּה בְּמִיא פרעה היה כח ממשלתו במים, דְּכְתִיב הַתַּנִּים הַגְּדוֹל הַרֹבֵץ בְּתוֹךְ יְאוּרִיו כי משם היה שורשו וכחו, בְּגִין כֶּף אֶתְהַפֵּךְ נִהְרִיה בְּדָמָא בְּקַדְמִיתָא ולפיכך נתהפך תחילה היאור שלו לדם כדי לבטל כח ממשלתו, כדרך הלווחמים שבתחילת כבישת המדינה סותרים בית מושבו של המלך הלווחם כנגדם, לְבַתֵּר צְפַרְדְּעִים דְּמִשְׁמַטִּי לֹון בְּקַלִּין טְסִירִין מְקַרְקְרִין בְּגוּ מַעֲיִיהוּ אחר כך יצאו משם הצפרדעים שהיו נוגפים אותם בקולות חזקים והיו צועקים בתוך מעיהם, וְנַפְקִי מִגּוּ יְאוּרָא וְסַלְקִי בִּיבְשָׁתָא וְרָאמִין קְלִין בְּכָל סְטִרִין עַד דְּאִינוּן נְפְלִין כְּמַתִּין בְּגוּ בֵּיתָא ויצאו מתוך היאור ועלו ביבשה והרימו קולם בכל צד עד שהמצרים נפלו כמתים בתוך ביתם.

ואמר מה שכתוב וְתַעַל הַצְּפַרְדֵּעַ הטעם שכתוב בלשון יחיד, כי חֲדָא הֵנָּה וְאוֹלִידַת וְאַתְמַלְיִית אַרְעָא מִינֵיהּ צפרדע אחת היתה והולידה הרבה צפרדעים עד שנתמלאה ארץ מצרים מהם, וְהוּוּ כְּלָהוּ מְסִרִין גְּרַמְיִיהוּ לְאַשָׁא וכולם היו מוסרים עצמן ליכנס תוך האש דְּכְתִיב וּבַתְנוּרִיָּה וּבַמִּשְׁאָרוֹתֶיהָ, וּמַאי הוּוּ אָמְרִי והיו אומרים פסוק זה כָּאֲנֹנוּ בְּאֵשׁ של התנור, וּבַמַּיִם של לישת הבצק, וְתוֹצִיאֲנוּ לְרוּיָהּ שהיו נשאבים בפת ופועלים זרע חדש במעיהם כדלקמן.

וְאִי תִימָא, אִי הָכִי מַאי אִיכְפַת לְהוּ לְמַצְרָאֵי דְעָאֲלִין לְאִשָּׁא פֶּל אֵינּוּן
 עוֹרְדֵעֵנִין, אֲלֵא פֶּלְהוּ עָאֲלִין לְאִשָּׁא וְאֲזִלִין בְּתַנּוּרָא וְלֹא מְתִים,
 וְאֵינּוּן דְמְתִים מַאי קָא עֲבָדִי, נְהָמָא הוּהּ בְּתַנּוּרָא, וְעָאֲלִין בְּגוּ נְהָמָא,
 וּמְתַבְקָעִין וְנִפְקִי מְנִייהוּ אַחֲרָנִין וְאִשְׁתַּאֲבִין בְּנְהָמָא, אָתוּ לְמִיכַל מִינְהּ
 הֵהוּא פֶּתָא אַתְהֵדֵר עוֹרְדֵעֵנִיא בְּמַעֲיִיהוּ, וְרִקְדָן וְרִמָּאן קָלִין עַד דְהוּוּ
 מְתִים, וְדָא קִשְׁיִיא לֹון מְפֵלָא.

תָּא חֲזִי, פְּתִיב וְשֶׁרֶץ הַיָּאוֹר צִפְרָדְעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבְחֹדֶר מִשְׁכַּבְךָ
 וְעַל מִטְתְּךָ, פְּרַעַה אִיהוּ אֲלֵקֵי קַדְמָאָה מְפֵלְהוּ וְיִתִיר מְפֵלְהוּ, לִיְהוּי
 שְׁמִיָּה דִי אֱלֹהִים מְבָרַךְ מִן עֲלָמָא וְעַד עֲלָמָא, דְהוּא פְּקִיד עוֹבְדִין
 דְבָנֵי נְשָׂא בְּכָל מַה דְעֲבָדִי, פְּתִיב (בראשית יב טו) וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שְׁרֵי פְּרַעַה
 וַיִּהְלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פְּרַעַה, וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרַעַה, הָאִי קָרָא לְדִרְשָׁא

מתוק מדבש

וְאִי תִימָא אִי הָכִי מַאי אִיכְפַת לְהוּ לְמַצְרָאֵי דְעָאֲלִין לְאִשָּׁא פֶּל אֵינּוּן
 עוֹרְדֵעֵנִין וְאִם תֵּאמֶר מַה אִיכְפַת לְהֵם לְמַצְרִים שְׁהַצְפַּרְדְּעִים נִכְנְסוּ לָאֵשׁ, וּמְתַרְץ
 אֲלֵא פֶּלְהוּ עָאֲלִין לְאִשָּׁא וְאֲזִלִין בְּתַנּוּרָא וְלֹא מְתִים אֲלֵא כּוֹלֵם שִׁנְכְּסוּ לָאֵשׁ וְהִלְכוּ
 בְּתַנּוּר לֹא מְתוּ, וְאֵינּוּן דְמְתִים מַאי קָא עֲבָדִי וְאִלוּ שְׁמַתוּ מַה עִשׂוּ, נְהָמָא הוּהּ
 בְּתַנּוּרָא וְעָאֲלִין בְּגוּ נְהָמָא הִיָּה לְחַם בְּתַנּוּר וְנִכְנְסוּ בְּתוֹךְ הִלְחַם, וּמְתַבְקָעִין וְנִפְקִי
 מְנִייהוּ אַחֲרָנִין וְאִשְׁתַּאֲבִין בְּנְהָמָא וְנִתְבְּקְעוּ וַיִּצְאוּ מֵהֶם צִפְרָדְעִים אַחֲרוֹת וְנִשְׁאֲבוּ בְּתוֹךְ
 הִלְחַם, אָתוּ לְמִיכַל מִינְהּ הֵהוּא פֶּתָא אַתְהֵדֵר עוֹרְדֵעֵנִיא בְּמַעֲיִיהוּ וְכִשְׁבָּאוּ לֵאכּוֹל
 מֵהִלְחַם הִיָּה הַפֶּת נִהַפֵךְ לְצִפְרָדְעַת בְּמַעֲיָהֶם כְּעִין שְׁנַבְרָאִים תּוֹלְעִים בְּמַעֲיָם, וְרִקְדָן וְרִמָּאן
 קָלִין עַד דְהוּוּ מְתִים וְרוֹקְדוֹת וּמְרִימוֹת קוֹלָן וּמְקַרְקְרוֹת בְּמַעֲיָהֶם עַד שְׁהִיוּ מְתִים, וְדָא
 קִשְׁיִיא לֹון מְפֵלָא וּמַכָּה זֹו הִיתָה קֶשֶׁה לְגוּפָם מְכַל שְׂאֵר הַמְכוּת.

תָּא חֲזִי בֵּא וְרֵאָה מַה פְּתִיב וְשֶׁרֶץ הַיָּאוֹר צִפְרָדְעִים וְעָלוּ וּבָאוּ בְּבֵיתְךָ וּבְחֹדֶר
 מִשְׁכַּבְךָ וְעַל מִטְתְּךָ, פְּרַעַה אִיהוּ אֲלֵקֵי קַדְמָאָה מְפֵלְהוּ פְּרַעַה הוּא נִלְקָה
 רֵאשׁוּנָה מְכוֹלֵם, כִּי הִקְדִּימוּ הַכְּתוּב כְּמוֹ שְׁכָתוּב "וּבַכָּה" וּבְעַמֵךְ וּבְכָל עַבְדֶיךָ, וְיִתִיר
 מְפֵלְהוּ וְנִלְקָה יוֹתֵר מְכוֹלֵם, וּמִפְרֵשׁ וְאִמֵר לִיְהוּי שְׁמִיָּה דִי אֱלֹהִים מְבָרַךְ מִן עֲלָמָא
 וְעַד עֲלָמָא יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרַךְ מִן הַעוֹלָם וְעַד הַעוֹלָם, דְהוּא פְּקִיד עוֹבְדִין דְבָנֵי
 נְשָׂא בְּכָל מַה דְעֲבָדִי שְׁהוּא פּוֹקֵד וְזוֹכֵר מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם בְּכָל מַה שְׁעוֹשִׂים, וְהֵינּוּ פְּתִיב
 וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שְׁרֵי פְּרַעַה וַיִּהְלְלוּ אוֹתָהּ אֶל פְּרַעַה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרַעַה, הָאִי

הוא דָּאָתָא, תִּלְת פְּרָעָה הֶכָא, חַד בְּהֵוּא זְמַנָּא, וְחַד בְּיוֹמוֹי דְּיוֹסָף,
וְחַד בְּיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה דְּאֶלְקֵי בְּקוֹלְפוּי.

פְּרָעָה קְדַמָּא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְנַסִּיבַת שָׂרָה לְגַבְיָהּ, רָמַז לְאוֹמְנִין וְצִיּוּרוֹ
הֵהוּא דְּיוֹקְנָא בְּאֲדָרְיָה עַל עֲרִסְיָה בְּכוֹתְלָא, לֹא נַח דְּעֵתִיָּה עַד
דְּעַבְדוּ דְּיוֹקְנָא דְּשָׂרָה בְּנִסְיורוֹ, וְכַד סְלִיק לְעֲרִסְיָה סְלִיק לָהּ עֲמִיָּה, כֹּל
מְלָכָא דְּאִתָּא אֲבַתְרִיָּה הָוָה חָמֵי הֵהוּא דְּיוֹקְנָא מְצִיּוּרָא צִיּוּרָא, וְהוּוּ
עָאֲלִין קָמִיָּה בְּדִיחִין, כַּד סְלִיק לְעֲרִסְיָה הָוָה אֲתַהֲנִי בְּהֵוּא צִיּוּר, בְּגִין
כֶּף מְלָכָא אֶלְקֵי הֶכָא יִתִּיר מְפֻלָּא, הֵינְנֵו דְּכֵתִיב וּבַחֲדָר מְשַׁכְּבֶךָ וְעַל
מִטָּתְךָ, וּלְבַתֵּר וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ, וּבְכֻלְהוּ לֹא כְּתִיב עַל מִטָּתְךָ,
אֵלָא לִיָּה בְּלַחֲוִדְיָה.

מתוק מדבש

קָרָא לְרִשָּׁא הוּא דְּאִתָּא הֵנָּה פְּסוּק זֶה בֵּא לְדַרְשָׁה, כִּי תִלְת פְּרָעָה הֶכָא ג' פְּעַמִּים
נִזְכַּר פְּרָעָה בְּפְסוּק זֶה, כְּנִגְד ג' מַלְכִים שְׂמִלְכוּ בְּמִצְרַיִם מִזְמַן אֲבָרָהָם אֲבִינוּ עַד צֵאת יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם, וְנוֹדַע שְׂכַל מַלְכֵי מִצְרַיִם פְּרָעָה שְׂמֵם הֵוּא קִיסֵר בְּלִשׁוֹן מִצְרַיִם, וּמְפָרֵשׁ חַד בְּהֵוּא
זְמַנָּא אַחַד הוּא פְּרָעָה שְׂהִיָּה בְּזַמְנֵו שֶׁל אֲבָרָהָם, וְחַד בְּיוֹמוֹי דְּיוֹסָף וְאַחַד שְׂהִיָּה בִימֵי
יוֹסֵף, וְחַד בְּיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה דְּאֶלְקֵי בְּקוֹלְפוּי וְאַחַד שְׂהִיָּה בִימֵי מֹשֶׁה שְׂנִלְקָה בְּמִקְלוֹ.

וְאִמְר כִּי פְּרָעָה קְדַמָּא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְנַסִּיבַת שָׂרָה לְגַבְיָהּ פְּרָעָה הֵרָאשׁוֹן בְּשַׁעָה שְׂנִלְקָחָה
שְׂרָה אֲלִיָּו, רָמַז לְאוֹמְנִין וְצִיּוּרוֹ הֵהוּא דְּיוֹקְנָא בְּאֲדָרְיָה עַל עֲרִסְיָה בְּכוֹתְלָא
רָמַז לְאוֹמְנִים וְצִיּוּרוֹ חֲדָר מְשַׁכְּבוּ בְּכוֹתֵל לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ, לֹא נַח דְּעֵתִיָּה עַד
דְּעַבְדוּ דְּיוֹקְנָא דְּשָׂרָה בְּנִסְיורוֹ לֹא נַחַה דַּעְתוֹ עַד שְׂחַקְקוּ וְצִיּוּרוֹ חֲדָר מְשַׁכְּבוּ בְּכוֹתֵל לְמַעְלָה עַל
בֹּלְטַת כְּתַבְנִית גּוֹף, וְכַד סְלִיק לְעֲרִסְיָה סְלִיק לָהּ עֲמִיָּה וְכַשְׁעֵלָה עַל מִטָּתוֹ הֵעֵלָה אֶת
הַצּוּרָה עִמוֹ, וְאַחַר כֵּן כֹּל מְלָכָא דְּאִתָּא אֲבַתְרִיָּה הָוָה חָמֵי הֵהוּא דְּיוֹקְנָא מְצִיּוּרָא
צִיּוּרָא כֹּל מֶלֶךְ שְׂבֵא אַחֲרֵיוּ הִיָּה רוֹאָה אֶת צוּרַת שְׂרָה מְצוּרַת בְּצִיּוּר, וְהוּוּ עָאֲלִין קָמִיָּה
בְּדִיחִין וְהִיוּ נִכְנָסִים לְפָנָיו מִשְׂמַחִים, אֲבָל כֹּל זֶה לֹא גָרַם לָהֶם הַנְּאִוָּה, אֲלָא כַּד סְלִיק
לְעֲרִסְיָה הָוָה אֲתַהֲנִי בְּהֵוּא צִיּוּר כְּשַׁעֲלָה לְמִטָּתוֹ הִיָּה נַחַה מֵאוֹתוֹ צִיּוּר שְׂרָה,
וְסוּד הַעֲנִין הוּא שְׂהַשְׁכִּינָה הַנִּקְרָאת שְׂרָה גַלְתָּה לְמַצְרַיִם וְעַל יַדִּי זֶה נִמְשַׁךְ הַשְּׂפַע לְשֵׁם
וּמִזֵּה נִהְנֵה פְּרָעָה וְהִינְנֵו שְׂרוֹ שֶׁל מַעְלָה, וְכַשְׁעֵלוּ אֲנַרְהֵם וְשְׂרָה מִשְׂס נִשְׂאָרָה אִוְתָה הַנּוֹרָה
נְצִיַת פְּרָעָה, רָמַז שְׂעִדִּין נִשְׂאָר פַּתַּח פַּתוּחַ לְגַלּוֹת מַצְרַיִם וְהִיָּה שְׂרוֹ שֶׁל פְּרָעָה לְמַעְלָה
נִהְנֵה מִזֵּה, בְּגִין כֶּף מְלָכָא אֶלְקֵי הֶכָא יִתִּיר מְפֻלָּא לְכֹן הַמֶּלֶךְ נִלְקָה כֹּאן יוֹתֵר מִכּוֹלָם
הֵינְנֵו דְּכֵתִיב וּבַחֲדָר מְשַׁכְּבֶךָ וְעַל מִטָּתְךָ פִּירוּשׁ בְּשִׁבִיל צוּרַת שְׂרָה שְׂעַל מִטָּתְךָ, וּלְבַתֵּר
וְאַחַר כֵּן בֵּאָה הַמְכָה וּבְבֵית עֲבָדֶיךָ וּבְעַמְּךָ, אֲבָל וּבְכֻלְהוּ לֹא כְּתִיב עַל מִטָּתְךָ אֵלָא
לִיָּה בְּלַחֲוִדְיָה אֲלָא בְּפְרָעָה לְבַדוֹ וְהִינְנֵו בְּשִׁבִיל צוּרַת שְׂרָה שְׂהִיָּה עַל מִטָּתוֹ.

וְעַל דָּא אֲדַפְר לִזְוֵן קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, וְסָלִיק עַל פְּרָעָה אֲלֵיךְ
 דְּלֵא מִשְׁתַּכְּבֵי יִמְמָא וְלִילֵיָא, וּמֵאֵן אֵינֻזְן, עוֹרְדֵּעְנֵיָא דְקִלְהוֹן לֵא
 מִשְׁתַּכְּבֵי תְדִיר, בְּגִין דְּאֲתַקִּיף בְּעַמָּא קְדִישָׁא דְלֵא מִשְׁתַּכְּבֵי יִמְמָא וְלִילֵי
 לְשַׁבְחָא לִיה לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֵא הָהּ בַּר נֶשׁ בְּמִצְרַיִם דִּיכִיל
 לְמִשְׁתַּעֵי בַּהֲדֵי הֲדָדִי, וּמִנְיָהּ אֲתַחְבַּלְתָּ אַרְעָא, וּמִקְלַהוֹן הָוּוּ יְנוּקִין
 וְרַבִּינֵין מִתִּין, וְאֵי תִימָא הֵיךְ לֵא יְכַלִּין לְקַטְלָא לִזְוֵן, אֶלָּא אֵי אַרְיִם בַּר
 נֶשׁ חוּטְרָא אוּ אַבְנָא לְקַטְלָא חֲדָא, אֲתַבְקַעַת וּנְפַקִין שִׁית מִינָהּ מִגּוּ
 מַעְהָא, וְאֲזֵלִי וְטַרְטְשֵי בְּאַרְעָא, עַד דְּהָוִי מִתְּמַנְעַ לְמַקְרַב בְּהוּ.

מתוק מדבש

וְעַל דָּא אֲדַפְר לִזְוֵן קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם וְעַל זֶה זָכַר הַקְּב"ה בְּמִצְרַיִם אֶת הַזְּכוֹת
 שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְהַתְּפַלֵּל שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת בַּיּוֹם וּבְלִילָהּ, וְסָלִיק עַל פְּרָעָה אֲלֵיךְ דְּלֵא
 מִשְׁתַּכְּבֵי יִמְמָא וְלִילֵיָא וְהִבִּיא הַקְּב"ה עַל פְּרָעָה אֶלֹּה הַבְּרִיּוֹת שְׂאִינִם שׁוֹקֵטִים יוֹם וְלִילָהּ,
 וּמֵאֵן אֵינֻזְן וּמֵי הֵם, וְאִמְר עוֹרְדֵּעְנֵיָא דְקִלְהוֹן לֵא מִשְׁתַּכְּבֵי תְדִיר אֵלֹה הֵם הַצְּפַרְדְּעִים
 שְׁקוֹלִם אֵינֻזְן מִשְׁתַּתֵּק לְעוֹלָם שְׁעַל יָדָם הַעֲנִישׁ הַקְּב"ה אֶת פְּרָעָה בְּגִין דְּאֲתַקִּיף בְּעַמָּא
 קְדִישָׁא דְלֵא מִשְׁתַּכְּבֵי יִמְמָא וְלִילֵי לְשַׁבְחָא לִיה לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְפִי שֶׁחֲזוּק
 בְּעַם הַקְּדוֹשׁ שְׂאִינִם שׁוֹקֵטִים יוֹם וְלִילָהּ מִלְּשַׁבַּח לְהַקְּב"ה. וְאִמְר שְׂגוּדֵל מַכַּת הַצְּפַרְדְּעִים
 הִיתָה כִּי וְלֵא הָהּ בַּר נֶשׁ בְּמִצְרַיִם דִּיכִיל לְמִשְׁתַּעֵי בַּהֲדֵי הֲדָדִי מִחַמַּת קוֹל הָרַעַשׁ
 שֶׁל הַצְּפַרְדְּעִים לֹא הָיָה אִדָּם בְּמִצְרַיִם שֶׁהָיָה יָכוֹל לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ, וּמִנְיָהּ אֲתַחְבַּלְתָּ
 אַרְעָא וּמֵהֶם נִשְׁחַתָּה וְנִתְקַלְקְלָה הָאָרֶץ, וּמִקְלַהוֹן הָוּוּ יְנוּקִין וְרַבִּינֵין מִתִּין וּמִקּוֹלֵם הָיוּ
 הַתֵּינוּקוֹת וְהַיְלִידִים מִתִּים. וְאֵי תִימָא הֵיךְ לֵא יְכַלִּין לְקַטְלָא לִזְוֵן וְאִם תֹּאמַר אֵיךְ לֹא
 הָיוּ יָכוֹלִים לְהַרוֹג אֶת הַצְּפַרְדְּעִים, אֶלָּא אֵי אַרְיִם בַּר נֶשׁ חוּטְרָא אוּ אַבְנָא לְקַטְלָא
 חֲדָא אֵלָּא אִם הָרִים אִדָּם מִקַּל אוּ אִבְנֵן לְהַרוֹג אֶחָד מֵהֶם, אֲתַבְקַעַת וּנְפַקִין שִׁית מִינָהּ
 מִגּוּ מַעְהָא הִיתָה נִבְקַעַת וְהָיוּ יוֹצֵאִים שֶׁשׁ מִתּוֹךְ מַעִיָּה, וְאֲזֵלִי וְטַרְטְשֵי בְּאַרְעָא וְהִלְכוּ
 וְהִשְׁחִיתוּ בָּאָרֶץ, עַד דְּהָוִי מִתְּמַנְעַ לְמַקְרַב בְּהוּ עַד שֶׁהָיוּ מוֹנְעִים עֲצָמָם מִלְּהַתְּקַרֵּב
 אֵלֵיהֶם.

מאמר ענין מכת כנים

(ד) כנים דסלקא עפרא דארעא, ותא חזי פל איפא דאתילידת בארעא, מחילא דלעילא ממנא דאזדרע עלה איהו, וכלא הוה פגוונא דלעילא.

ותא חזי ההוא ארעא תחומא דחולקא דמצראי, בההוא זמנא אושיט קדשא פריך הוא אצבעא דיליה, ואתילידו טפסירין בההוא תחומא, ואתיבשו פל אינון תחומין דרפיכו מיא, וכל ירוקא דמיין דנבעין, פדין לתתא אתחזיאו קלמין מעפרא דארעא.

מתוק מדבש

"מאמר ענין מכת כנים" ומבאר בו ששורש המכה על המצריים היתה על ידי הכאת השר למעלה בשמים, ושהקב"ה יבש את לחות תחום ארץ מצרים למעלה, ועל ידי זה נתעפשה אדמת מצרים למטה. ומבאר עוד שעתידי הקב"ה להביא על מלכות רומי עשר מכות כשם שהוכו המצריים.

(מקור המאמר מועמק גדילוג מוהר פרשת ואלה דף ל ע"ב, ונציאור ממוק מדנש כרך ה עמ' שכ-שכג)

כנים דסלקא עפרא דארעא מכת כנים שהעלה עפר הארץ מה היתה סיבתה, ואמר ותא חזי, פל איפא דאתילידת בארעא בא וראה כל פרי וצמח הנולד בארץ, היינו כל הנמצא למטה מבריות הארץ עשבים וכיוצא, מחילא דלעילא ממנא דאזדרע עלה איהו הם מכח השר הממונה עליהם למעלה שנותן כח ליחות וזרע להחיות צמחי האדמה, וכאשר יעדר הליחות ההוא מהשר אז הארץ אינה עושה פירות, וכאשר יתן השר כינים וכיוצא יורה שהוכה השר למעלה ואין לו כח להשפיע למטה לגדל מה שראוי אלא להוליד את הכינים, וכלא הוה פגוונא דלעילא והכל היה כעין שורשם למעלה.

ותא חזי ההוא ארעא תחומא דחולקא דמצראי בא וראה אותו חלק הארץ שהוא התחום של ארץ מצרים, בההוא זמנא בזמן ההוא של מכת כינים, אושיט קדשא פריך הוא אצבעא דיליה הושיט הקב"ה את אצבע שלו שסוף סוף המלכות, ואתילידו טפסירין בההוא תחומא ונולדו באותו התחום להבות אש המיבשות את ליחות הארץ, ואתיבשו פל אינון תחומין דרפיכו מיא ונתייבשו כל התחומים של מצרים שהיו רכים ורטובים במים, וכל ירוקא דמיין דנבעין וגם נתיבש כל ירק עשב שצמח על ידי המעיינות, וזה גרם לעיפוש בארץ, פדין לתתא אתחזיאו קלמין מעפרא דארעא אז נראו למטה הכינים שיצאו מעפר הארץ.

וְהָא אֶתְמַר דְּאַהֲרֵן הָיָה מְחִי, אֲבָל בְּגִין דָּא אַהֲרֵן הָיָה מְחִי, לְאַחְזָא
 דִּימִינָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָּבֵר לְשִׁנְאִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות
 טו ו) יְמִינְךָ יְהו"ה תִּרְעֵץ אוֹיֵב, כְּגוֹוֹנָא דָּא זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְאַיִתְאָה עַל קִרְתָּא דְרוּמֵי רַבְתָּא, דְכָתִיב (ישעיה לד ט) וְנִהַפְכוּ נְחָלֶיהָ
 לְזִפְתָּ וְעַפְרָהּ לְגַפְרִית, וְעַל דָּא כָּל עַפְרָה הָאֲרֵץ הִיָּה כְּנִים כְּכֹל אֲרֵץ
 מִצְרַיִם.

מתוק מדבש

ומקשה וְהָא אֶתְמַר דְּאַהֲרֵן הָיָה מְחִי והרי למדנו שאהרן היה מכה את עפר הארץ ועל
 ידי זה נתהוו הכינים ולא על ידי עיפוש הארץ, ומתרץ אֲבָל בְּגִין דָּא אַהֲרֵן
 הָיָה מְחִי אבל בשביל זה היה אהרן מכה את עפר הארץ, לְאַחְזָא דִּימִינָא דְקִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא תָּבֵר לְשִׁנְאִין להראות שימינו של הקב"ה שוברת את השונאים כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר יְמִינְךָ יְהו"ה תִּרְעֵץ אוֹיֵב ונודע שאהרן היה מרכבה למדת החסד שהוא סוד
 הימין, אבל המכה היתה על ידי העיפוש כנ"ל. כְּגוֹוֹנָא דָּא זְמִין קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְאַיִתְאָה עַל קִרְתָּא דְרוּמֵי רַבְתָּא כעין זה עתיד הקב"ה להביא על עיר הגדולה רומי
 כל עשר מכות שהביא על מצרים דְכָתִיב וְנִהַפְכוּ נְחָלֶיהָ לְזִפְתָּ וְעַפְרָהּ לְגַפְרִית, ומסיק
 דבריו ואמר וְעַל דָּא ועל שנתיבשו כל לחלוחית הארץ כתוב כָּל עַפְרָה הָאֲרֵץ הִיָּה כְּנִים
 כְּכֹל אֲרֵץ מִצְרַיִם.

מאמר ענין מכת ערוב

(ה) עָרוֹב פִּי הָאֵי גְוֹנָא, דְּעָרְבָב לֹון זִינֵי דְחֻכְמָתָא דִּילְהוֹן וְלֹא יִכְלִין לְאַתְדַּבְּקָא, וְלֹא עוֹד אֱלָא אֲפִילוּ דְהֵנִי דְאַשְׁתְּכַחוּ בְּאַרְעָא מְחַבְּלָן לֹון בְּאַרְעָא וּמְחַבְּלָן אוֹרְחֵיהוּ. עָרוֹב, מְאִי עָרוֹב, עָרְבוּבִיא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא יט יט) וּבְגֵד פְּלִאִים, עָרוּבִין, (שם) שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע פְּלִאִים, זִינִין סְגִיאִין בְּאַרְמוֹת יָדָא.

תָּא חֲזִי, כְּמָה חִילִין אֲתַעְרוּ לְעֵילָא פְּחָד, וּבְלַבְּל לֹון קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּחָדָא, בְּגִין לְבַלְבְּלָא חִילֵיהוּ תְּקִיפָא לְעֵילָא, וְכָל אֵינּוֹן

מתוק מדבש

"מאמר ענין מכת ערוב" ומבואר בו שמכה זו באה לערבב ולבלבל את חכמת מצריים החיצונית, שבה היו משתמשים בכשפיהם לערבב את הכחות העליונים, ושהקב"ה שינה את סדרי מלאכי מעלה כדי שלא יוכלו המצריים להשביעם ולפעול בכשפיהם.

(מקור המאמר מועתק מזהר פרשת ואלא דף ל ע"ג, וצנצ'אור ממוק מדגש כרך ה עמ' שיט-שכ)

עָרוֹב פִּי הָאֵי גְוֹנָא מכת ערוב גם כן היתה כעין מכת הצפרדע, דְּעָרְבָב לֹון זִינֵי דְחֻכְמָתָא דִּילְהוֹן וְלֹא יִכְלִין לְאַתְדַּבְּקָא שִׁבְזוּ עִירְבָב לְהֵם הַקְּב"ה כֹּל מִינֵי חֻכְמוֹת שִׁלְהֵם וְלֹא יִכְלוּ עוֹד לְהַשִּׁיגֵן, וְלֹא עוֹד אֱלָא אֲפִילוּ דְהֵנִי דְאַשְׁתְּכַחוּ בְּאַרְעָא מְחַבְּלָן לֹון בְּאַרְעָא וּמְחַבְּלָן אוֹרְחֵיהוּ וְלֹא אֱלָא אֱלוֹ חֲחִיּוֹת שִׁהִיו נִמְצְאוֹת בְּאַרְץ שִׁהִיו רְגִילִים לְלִמּוֹד מֵהֵם חֻכְמוֹת, עֵתָה הִיוּ מִשְׁחִיתִים אוֹתָם בְּאַרְץ וְהַשְׁחִיתוּ וְשִׁינוּ אֵת דְּרַכְסָם. עָרוֹב, מְאִי עָרוֹב מַכָּה זוֹ לְמָה נִקְרָאת עָרוֹב, וְאָמַר שִׁהוּא לְשׁוֹן עָרְבוּבִיא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וּבְגֵד פְּלִאִים שִׁתְּרַגְמוּ עָרוּבִין פִּי תַעְרוּבֹת שֶׁל צִמְר וּפְשִׁתִּים, וְכֵן מָה שֶׁכְּתוּב שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע פְּלִאִים פִּירוּשׁוֹ זִינִין סְגִיאִין בְּאַרְמוֹת יָדָא שֶׁלֹא תִזְרַע מִינֵי זֵרַעִים רַבִּים בְּמִפּוֹלַת יָד, כֵּן מַכַּת עָרוֹב הִיָּתָה כְּדִי לְעָרְבָב אֵת חֻכְמַת מִצְרַיִם.

ומפרש דבריו ואמר תָּא חֲזִי, כְּמָה חִילִין אֲתַעְרוּ לְעֵילָא פְּחָד בֵּא וְרֹאָה כְּמָה כְּחוֹת חִיצוֹנִים נִתְעוֹרְרוּ לְמַעֲלָה כְּאַחַד, וּבְלַבְּל לֹון קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּחָדָא וּבְלַבְּל אוֹתָם הַקְּב"ה יָחַד, בְּגִין לְבַלְבְּלָא חִילֵיהוּ תְּקִיפָא לְעֵילָא כְּדִי לְבַלְבֵּל כְּחוֹתֵיהֶם הַחֻזְקִים לְמַעֲלָה, וְכָל אֵינּוֹן גְּבוּרָן דְעָבַד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם בִּידָא חֲדָא הָוָה וְכָל אוֹתָם הַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקְּב"ה בְּמִצְרַיִם הַכֹּל הִיָּה בִּיד אַחַת, ר"ל ע"י הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת יָד

גְבוּרָן דְעֵבֶד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּמִצְרִים, בִּידָא חֲדָא הוּהוּ, דְאָרִים יְדִיהָ
עֲלֵיהוּ לְעִילָא וְתַתָּא, וּמִתְמָן אֲתֵאבֵידַת חֲכְמָתָא דְמִצְרִים, דְכָתִיב (ישעיה
כט יד) וְאֲבָדָה חֲכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוּנָיו תִּסְתַּתֵּר.

וְתָא חֲזִי, פְתִיב (שם יט ב) וְסִכְסַכְתִּי מִצְרִים בְּמִצְרִים, מִצְרִים לְעִילָא
בְּמִצְרִים לְתַתָּא, בְּגִין דְאֵינוּן חִילִין לְעִילָא מִמְנָן עַל חִילִין דְלְתַתָּא,
וְאֲתַעְרְבוּ פְלָהוּ, אֲתַעְרְבוּ לְעִילָא, דְלֹא הוּוּ מִצְרָאֵי יְכָלִי לְאֲתַקְשָׂרָא
בְּחַרְשֵׁיהוּ בְּאֵינוּן דּוּכְתִי דְהוּוּ מִתְקַשְׂרִי בְּקַדְמִיתָא, דְהָא אֲתַבְלָפְלוּ, וְעַל
דָּא אֵייתִי עֲלֵיהוּ עֲרוּב, חִינוּן דְהוּוּ מִתַּעְרְבִי דָּא בְּדָא.

מתוק מדבש

ה', דְאָרִים יְדִיהָ עֲלֵיהוּ לְעִילָא וְתַתָּא שְׁהִירִים יָדוּ עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמִתְמָן
אֲתֵאבֵידַת חֲכְמָתָא דְמִצְרִים וּמִשָּׁם אֲבָדָה חֲכְמַת מִצְרִים, דְכָתִיב כַּעֵין מִשׁ"כ וְאֲבָדָה
חֲכְמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבוּנָיו תִּסְתַּתֵּר.

וְתָא חֲזִי, פְתִיב וְסִכְסַכְתִּי מִצְרִים בְּמִצְרִים פִּירוּשׁ אַעֲשֵׂה תִגְר וְרִיב בִּינֵיהֶם, דְהֵינּוּ
מִצְרִים לְעִילָא בְּמִצְרִים לְתַתָּא בֵּין שְׂרֵי מִצְרִים שֶׁל מַעְלָה לְבִין חֲכָמֵי מִצְרִים שֶׁל
מַטָּה, בְּגִין דְאֵינוּן חִילִין לְעִילָא מִמְנָן עַל חִילִין דְלְתַתָּא וְאֲתַעְרְבוּ פְלָהוּ לְפִי
שֶׁהַכּוֹחַת שֶׁל מַעְלָה מְמוּנִים עַל הַכּוֹחַת שֶׁל מַטָּה וְכוּלָם נִתְעַרְבּוּ, וְהֵינּוּ אֲתַעְרְבוּ לְעִילָא
דְלֹא הוּוּ מִצְרָאֵי יְכָלִי לְאֲתַקְשָׂרָא בְּחַרְשֵׁיהוּ שֶׁנִּתְעַרְבּוּ הַמְּלָאכִים לְמַעְלָה שֶׁלָּא הָיוּ
הַמִּצְרִים יְכוּלִים לְהִתְקַשֵּׁר בְּכַשְׁפֵיהֶם בְּאֵינוּן דּוּכְתִי דְהוּוּ מִתְקַשְׂרִי בְּקַדְמִיתָא דְהָא
אֲתַבְלָפְלוּ בְּאוֹתָם הַמְּקוּמוֹת שֶׁהָיוּ מִתְקַשְׂרִים מְקוּדָם לְפִי שֶׁנִּתְבְּלָבוּ, וְעַל דָּא אֵייתִי
עֲלֵיהוּ עֲרוּב וְעַל כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם מַכַּת עֲרוּב, דְהֵינּוּ חִינוּן דְהוּוּ מִתַּעְרְבִי דָּא בְּדָא
חִיוֹת שֶׁהָיוּ מְעוּרְבוֹת זו בְּזוֹ, וְרִצָּה לֹמֵר כִּיּוֹן שֶׁעַרְבֵב הַקְּב"ה אֶת מְלָאכֵי מַעְלָה הַמְּמוּנִים
עַל הַכַּשְׁפִּים, לְכֵן הַמִּצְרִים לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְעַשׂוֹת דְבַר בְּכַשְׁפֵיהֶם, שֶׁכִּשְׁהוּ מִשְׁבִּיעִים לְאִיזָה
מְלָאךְ בְּשִׁמוֹת הַטּוֹמָאָה אוֹמֵר לָהֶם שֶׁכִּבֵּר אֵינוֹ מְמוּנָה עַל אוֹתוֹ הָעֵנִין.

מאמר סוד עשרת המכות

(1) וְאִיהוּ מִטָּה דְּבִיהַ עֶשֶׂר אוֹתוֹת, וּבִיהַ מְחָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדוּי עֶשֶׂר מְחָאן.

וּבְגִין דְּכָל מְחָאן הוּוּ מְסֻטְרָא דְּה' ה', רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מִנִּין שְׁפָל מִכָּה וּמִכָּה שְׁהִבִּיא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמְצָרִים בְּמְצָרִים הִיְתָה שֶׁל חֲמֵשׁ מִפּוֹת וְכוּ', אָמֹר מַעֲתָה וְכוּ', וְאֵת ה' סִלְקָא בְּאֵת י' לְחֲמִשִּׁין מְחָאן, חֲמֵשׁ זְמַנִּין חֲמִשִּׁין אֵינוֹן מְאֵתָן וְחֲמִשִּׁין, וּבְגִין דָּא וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים וּמְאֵתִים מִפּוֹת.

מתוק מדבש

"מאמר סוד עשרת המכות" ומבואר בו שבמטה של משה היו חקוקים המכות ברמז דצ"ך עד"ש באח"ב. ומבאר ששורש המכות היו ממדת הבינה, ועל ידי זה מבאר על פי סוד את מאמר בעל ההגדה בדברי רבי עקיבא "מנין שכל מכה ומכה שהביא הקב"ה על המצריים במצרים היתה של חמש מכות וכו'".

(מקור המאמר מועתק מזהר פרשת פנחס זרעיל מהימנא דף רנ ע"ג, וצניאור ממוק מדנש כרך יד עמ' תקסג-תקסד)

וְאִיהוּ מִטָּה והוא המטה של משה, דְּבִיהַ עֶשֶׂר אוֹתוֹת שבו היה חקוק עשר אותיות, דהיינו דצ"ך עד"ש באח"ב, וּבִיהַ מְחָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדוּי עֶשֶׂר מְחָאן וכו' הכה הקב"ה עשר מכות במצרים על ידי משה.

וּבְגִין דְּכָל מְחָאן הוּוּ מְסֻטְרָא דְּה' ה' ולפי שכל המכות היו מצד אות ה' ה' של השם הוי"ה, שהם הבינה והמלכות, ר"ל כל העשר מכות היו על ידי המלכות, אלא שחמש מכות הראשונות היו מצד חמש גבורות שלה עצמן, וחמש אחרונות היו מכה ה' גבורות של אימא שהשפיעה במלכות משורשי גבורות המלכות שבה, לכן נחשב כאילו הם היו מכה בינה, ונודע שכל גבורה כלולה מכל הה' גבורות, הרי העשר גבורות של הבינה ומלכות הם נחשבים לחמשים גבורות, לכן רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מִנִּין שְׁפָל מִכָּה וּמִכָּה שְׁהִבִּיא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמְצָרִים בְּמְצָרִים הִיְתָה שֶׁל חֲמֵשׁ מִפּוֹת וְכוּ' והעשר מכות נחשבות לחמשים מכות, אָמֹר מַעֲתָה במצרים לקו חמשים מכות, ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות. וְאֵת ה' סִלְקָא בְּאֵת י' לְחֲמִשִּׁין מְחָאן ועוד כי אות ה' עולה בכפל אות י' שיש במלוי הה' הראשונה כזה ה"י, לחמשים מכות, והיינו כי ה' הראשונה מלויה כזה ה"י, ומילויה של ה' האחרונה כזה ה"ה, ואמר עוד שם בעל ההגדה "כמה לקו באצבע חמשים מכות, אמור מעתה שעל הים שכתוב בו יד הגדולה שיש בה ה' אצבעות לקו חמשים ומאתים מכות, וזה היה על ידי מילוי ה' האחרונה כזה ה"ה, שנתוסף בה ה' להכפיל את החמשים מכות למאתים וחמשים, וזה שאמר חֲמֵשׁ זְמַנִּין חֲמִשִּׁין אֵינוֹן מְאֵתָן וְחֲמִשִּׁין ה' פעמים חמשים הם ר"ן, וּבְגִין דָּא ובשביל זה אמר בעל ההגדה, וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים וּמְאֵתִים מִפּוֹת.

מאמר טעם איסור אכילת חמץ

(1) וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בָּצֵקוֹ טָרֵם יַחְמֵץ וְגו' (שמות יב לד), פְּקוּדָא דָּא לְבַעַר חָמֵץ, דְּהָא פְּקוּדָא דָּא אַתְמָסֵר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בָּצֵקוֹ טָרֵם יַחְמֵץ, וּכְתִיב (שם פסוק יט) שָׂאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵתֵיכֶם, וְהָא אוֹקְמוּהּ חֲבֵרְיָא, וְרָזָא אוֹקִימָנָא בֵּין חָמֵץ וּמִצֵּה בְּכֶמְה דּוּכְתִי, דָּא יֵצֵר רַע וְדָא יֵצֵר טוֹב.

מתוק מדבש

"מאמר טעם איסור אכילת חמץ" ומבואר בו כי החמץ רומז ליצר הרע, והמצה רומזת ליצר הטוב.

(מקור המאמר מועתק מזהר פרשת צו זרעיל מהימנא דף מ ע"ב, וצניאור ממוק מדגש כרך ה עמ' תלט)

וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בָּצֵקוֹ טָרֵם יַחְמֵץ וְגו', פְּקוּדָא דָּא לְבַעַר חָמֵץ מִצוּה זֹו הִיא לְבַעַר אֶת הַחֲמֵץ לְפָנֵי פֶסַח, דְּהָא פְּקוּדָא דָּא אַתְמָסֵר לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל כִּי מִצוּה זֹו נִמְסְרָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּכִתִּיב וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בָּצֵקוֹ טָרֵם יַחְמֵץ פִּירוּשׁ שֶׁשְּׁמֵרוֹ עַל הַבֶּצֶק שְׁלֹא יַחְמֵץ, וְאַחַר כֵּךְ נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצוּה זֹו לְדוֹרוֹת וּכְתִיב כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׂאוֹר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵתֵיכֶם וְשָׂאֵר הַפְּסוּקִים שֶׁמְבֹאֵר בָּהֶם אִיסוּר אֲכִילַת חָמֵץ בְּפֶסַח, וְהָא אוֹקְמוּהּ חֲבֵרְיָא וְכִבְר פִּירוּשׁוֹהוּ הַחֲבֵרִים כִּפִּי פְּשוּטוֹ, וְרָזָא אוֹקִימָנָא בֵּין חָמֵץ וּמִצֵּה בְּכֶמְה דּוּכְתִי וְאַנּוּ פִּירְשָׁנוּ בְּכֶמְה מְקוּמוֹת אֶת סוּד הַהִבְדֵּל שֶׁיֵּשׁ בֵּין חָמֵץ לְמִצֵּה, כִּי דָּא יֵצֵר רַע וְדָא יֵצֵר טוֹב הַחֲמֵץ הוּא סוּד הַיֵּצֵר הָרַע וְהַמִּצֵּה הִיא סוּד הַיֵּצֵר הַטוֹב, הִרִי הַטַּעַם שֶׁנִּמְסַר אִיסוּר אֲכִילַת חָמֵץ לְיִשְׂרָאֵל שִׁיקִימוּהוּ מִעֲצָמָם לְפִי שֶׁחָמֵץ וּמִצֵּה רֹמְזִים עַל ב' יֵצֵרִים, וְדִבְרֵי זֶה תְּלוּי בְּאָדָם עֲצָמוֹ שֶׁיִּתְרַחֵק מֵהַיֵּצֵר הָרַע וְיִתְקַרֵּב אֶל הַיֵּצֵר הַטוֹב, וְלִכֵּן מִצוּה זֹו נִגְלַתָּה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, לְפִי שֶׁסְּגוּלַת הַדְּבַר לְהַעֲשׂוֹת מִעֲצָמוֹ.

מאמר סגולת הזהירות ממשוהו חמץ

(ח) רַעִיָא מְהִימְנָא, מְאָרִי דְפִסְחָא, בְּזִמְנָא דְשְׁלִיט עַלֵייהוּ לִיל שְׁמוּרִים, פְּלָהוּ צְרִיכִים לְמַהוּי שְׁמוּרִים וּנְטוּרִים מִחֻמֵץ וּשְׂאוֹר בְּכָל שְׁהוּא, וְכָל מְאָכְלִים וּמִשְׁקִים פְּלָהוּ נְטוּרִין, וּמֵאֵן דְנְטִיר לֹוֹן מִחֻמֵץ וּשְׂאוֹר, גּוּפִיָּה אִיהוּ נְטִיר מִיִּצֵר הָרַע לְתַתָּא, וְנִשְׁמַתָּא לְעִילָא, וְאַתְמַר בֵּיהּ (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, בְּגִין דְהָא אֲתַעְבִּיד גּוּפִיָּה קִדְשׁ, וְנִשְׁמַתִּיהָ קִדְשׁ קִדְשִׁים, וְאַתְמַר בְּיִצֵר הָרַע (ויקרא כב י) וְכָל זֶר לֹא יֵאכַל קִדְשׁ. (במדבר א נא) וְהִזָּר הִקְרַב יוֹמֵת.

מתוק מדבש

"מאמר סגולת הזהירות ממשוהו חמץ" ומבואר בו הסוד שצריכים להיזהר בפסח ממשוהו חמץ, כי חמץ רומז לסטרא אחרא, ולכן מי שזהיר בזה זוכה להיות גופו קדוש ונשמר מיצר הרע שלא ישלוט עליו להחטיאו, ונשמתו זוכה להיות קדש קדשים ונשמרת שלא להיכנס לגיהנם ולא ישלוט בה מלאכי חבלה.

(מקור המאמר מועמק מזהר פרשת כי תלך זרעו מהימנא דף רפז ע"ג, ונציאור מתוק מדבש כרך טו עמ' שכט-על)

ואמר רבי שמעון רַעִיָא מְהִימְנָא הנה מְאָרִי דְפִסְחָא ישראל שהם בעלים המקיימים את מצות חג הפסח שהוא בחסד כדלקמן, שמשם הוא סוד הגאולה כמו שכתוב (סאלס נא ט) הושיעה לו ימינו, בְּזִמְנָא דְשְׁלִיט עַלֵייהוּ לִיל שְׁמוּרִים בּוֹמֵן שְׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם לִיל שְׁמוּרִים, שהיא השכינה שהיא שמורה לבעלה מאחיזת החיצונים, ובעוד ישראל בגלות הדומה ללילה פְּלָהוּ צְרִיכִים לְמַהוּי שְׁמוּרִים וּנְטוּרִים מִחֻמֵץ וּשְׂאוֹר כּוֹלֵם צְרִיכִים להיות שמורים וזהירים מחמץ ושאוור, רצה לומר שכל אחד צריך לשמור את עצמו מחמץ שהוא הס"מ, ומשאוור שהיא הלילי"ת, בְּכָל שְׁהוּא אִפִּילוּ מִכֹּל שְׁהוּא, כִּי עַל יְדֵי חֲטָא קַל יִכּוֹלִים לְהִתְדַבֵּק בָּהֶם, וְכָל מְאָכְלִים וּמִשְׁקִים פְּלָהוּ נְטוּרִין שְׁצִירָךְ לְשִׁמּוֹר אֵת כֹּל הַמְּאָכְלִים וְהַמִּשְׁקִים שֶׁלֹא יִתְעַרְבּ בָּהֶם מִשְׁהוּ חֻמֵץ, וּמֵאֵן דְנְטִיר לֹוֹן מִחֻמֵץ וּשְׂאוֹר וּמִי שְׁשׁוֹמֵר אֵת הַמְּאָכְלִים וְהַמִּשְׁקִים מִמִּשְׁהוּ חֻמֵץ וּשְׂאוֹר, עַל יְדֵי כֵן הוּא נִשְׁמַר מִמִּשְׁהוּ חֻמֵץ, וְגַם גּוּפִיָּה אִיהוּ נְטִיר מִיִּצֵר הָרַע לְתַתָּא גּוּפוֹ הוּא שְׁמוֹר מִיִּצֵר הָרַע לְמַטָּה, שֶׁלֹא יִתְגַבֵּר עֲלָיו וְלֹא יִקְטֵרָג עֲלָיו לְהַעֲנִישׁוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִשְׁמַתָּא לְעִילָא וְנִשְׁמַתוּ שְׁמוּרָה לְמַעַלָּה שֶׁיִּנְצַל מִן הַגִּיהֵנִם וּמִמְּלֹאכֵי חֲבֵלָה, וְאַתְמַר בֵּיהּ וְנִשְׁמַר בּוֹ לֹא יְגוּרְךָ רָע שְׂאוֹר אַחֲרָא שׁוּלֵט עֲלָיו לְהַחֲטִיאוֹ, בְּגִין דְהָא אֲתַעְבִּיד גּוּפִיָּה קִדְשׁ לְפִי שְׁנַעֲשֵׂה גּוּפוֹ קִדְשׁ, עַל יְדֵי שֶׁמְקַדֵּשׁ אֵת עֲצָמוֹ בְּאִכְלִיתוֹ, וְנִשְׁמַתִּיהָ קִדְשׁ קִדְשִׁים וְנִשְׁמַתוּ נַעֲשִׂית קִדְשׁ קִדְשִׁים, כִּי נִמְשַׁךְ עֲלֵיהָ שְׁפַע מְשׁוֹרְשָׁה שֶׁבְּבִינָה הַנִּקְרָאת קִדְשׁ קִדְשִׁים, כִּי שֵׁם הוּא שׁוֹרֵשׁ הַנִּשְׁמוּת, וְאַתְמַר בְּיִצֵר הָרַע וְנִשְׁמַר בְּיִצֵר הָרַע, וְכָל זֶר לֹא יֵאכַל קִדְשׁ רִצָּה לֹוֹמֵר מֵאַחַר שֶׁזֶּה הָאָדָם קִידֵשׁ אֵת גּוּפוֹ, אֵין יִצֵר הָרַע שׁוּלֵט עֲלָיו לְהַחֲטִיאוֹ, וְעוֹד כְּתוּב וְהִזָּר הִקְרַב יוֹמֵת זֶר הוּא הִיִּצֵר הָרַע אִם יִקְרַב לְצַדִּיק שֶׁהוּא קִדְשׁ, יוֹמֵת, כִּי אֵין הִיִּצֵר הָרַע נִהְנֵה אֲלֵא מִן הָאִיסוּר, וְכִיוֵן שֶׁהוּא מִתְקַדֵּשׁ בְּמֵאֲכָלוֹ, יִצְרוּ הַמְּיוּחָד לֹוֹמֵת בְּרַעַב.

מאמר גאולה העתידה ומעלתה על גאולת מצרים

(ט) רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (מיכה ז טו) פִּימִי צֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת, זְמַיִן קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַחְזָא פּוּרְקָנָא לְבָנוּי, פְּאִינוּן יוֹמִין דְּשִׁלַּח קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַפְקָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַחְזִי אִינוּן מִכְתָּשִׁין בְּמִצְרָאִי, וְאַלְקֵי לֹון בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזִי, מַה בֵּין פּוּרְקָנָא דָּא, לְפּוּרְקָנָא דְּמִצְרַיִם, פּוּרְקָנָא דְּמִצְרַיִם הוּא בְּחַד מְלָפָא וּבְמַלְכוּ חֲדָא, הֵכָא בְּכָל מְלָכִין דְּעֻלְמָא, וּכְדִין יִתְיַקֵּר קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּכָל עֻלְמָא, וְיִנְדְּעוּן פְּלָא שְׁלֻטְנוּ דְּקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְכִלְהוּ יִלְקוּן בְּמִכְתָּשִׁין עֻלְאִין עַל חַד תְּרִין, בְּגִין דְּיִסְרְבוּן בְּכִלְהוּ בְּיִשְׂרָאֵל.

מתוק מדבש

"מאמר גאולה העתידה ומעלתה על גאולת מצרים" ומבואר בו שגאולה האחרונה תהיה גדולה מגאולת מצרים, כי היא תהיה גאולה שלימה, וגאולה מכל אומות העולם, ואז יהיה תקון השלם, ויכירו כולם במלכותו של הקב"ה לבדו.

(מקור המאמר מועמק מזהר סוף פרשת תזריע דף נב ע"א, ונציאור מתוק מדבש כרך י עמ' תרנז-תרנד)

רַבִּי אֲבָא פָּתַח לְפָרֵשׁ מַה שְּׁכָתוּב פִּימִי צֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת הֵינּוּ בַּגְּאוּלָּה הָאֲחֵרוֹנָה, כִּי זְמַיִן קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַחְזָא פּוּרְקָנָא לְבָנוּי עֵתִיד הַקַּב"ה לְהֵרָאוֹת גְּאוּלָּה לְבָנוּי, פְּאִינוּן יוֹמִין דְּשִׁלַּח קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְאַפְקָא לְיִשְׂרָאֵל כִּימִים הֵהֱם שִׁשְׁלַח הַקַּב"ה אֶת מֹשֶׁה לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְאַחְזִי אִינוּן מִכְתָּשִׁין בְּמִצְרָאִי וְהֵרָאָה אֶת הַמְּכוֹת הֵהֱם בְּמִצְרַיִם, וְאַלְקֵי לֹון בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וְהִלְקָה אוֹתָם בְּשִׁבִיל שְׁעִינוּ וְשַׁעֲבָדוּ אֶת יִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזִי, מַה בֵּין פּוּרְקָנָא דָּא לְפּוּרְקָנָא דְּמִצְרַיִם בָּא וְרָאָה, מַה בֵּין הַגְּאוּלָּה הָעֵתִידָה לְבֵין גְּאוּלַּת מִצְרַיִם, פּוּרְקָנָא דְּמִצְרַיִם הוּא בְּחַד מְלָפָא וּבְמַלְכוּ חֲדָא הַגְּאוּלָּה שֶׁל מִצְרַיִם הֵיטָה בְּמֶלֶךְ אֶחָד וּבְמַלְכוּת אַחַת, הֵכָא בְּכָל מְלָכִין דְּעֻלְמָא כַּאֲן בַּגְּאוּלָּה הָעֵתִידָה תֵּהִיָּה הַגְּאוּלָּה בְּכָל הַמְּלָכִים שְׁבַעֻלָם, וּכְדִין יִתְיַקֵּר קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּכָל עֻלְמָא וְאִז יִתְכַבֵּד שְׁמוֹ שֶׁל הַקַּב"ה בְּכָל הָעוֹלָם, וְיִנְדְּעוּן פְּלָא שְׁלֻטְנוּ דְּקִדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְיִדְעוּ הַכֹּל אֶת כַּח מַמְשַׁלְתּוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, וְכִלְהוּ יִלְקוּן בְּמִכְתָּשִׁין עֻלְאִין עַל חַד תְּרִין וְכוּלָם יִלְקוּ בְּמַכּוֹת גְּדוּלוֹת כְּפִלִּים מִמֶּה שֶׁלְּקוּ הַמִּצְרַיִם, בְּגִין דְּיִסְרְבוּן בְּכִלְהוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְפִי שְׁכוּלָם יִסְרְבוּ וְיִמָּנּוּ מִלְשׁוּחַ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם מִתַּחַת שַׁעֲבֻדָם.

וְכִדִּין יתְגַלִּי שׁוֹלְטָנִיָּה דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְכְתִיב (זכריה יד ט) וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, וְכִדִּין כִּלְהוּ יִתְנַדְּבוּן בְּהוּ בִישְׂרָאֵל לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דְכְתִיב (ישעיה סו כ) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם וְגו'.

כִּדִּין קְיִימִין אֲבָהֶן בְּחֻדְוָה, לְמַחְמֵי פּוּרְקָנָא דְבִנְיָיְהוּ פְּמִלְקָדְמִין, הֲדָא הוּא דְכְתִיב פִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

מתוק מדבש

וְכִדִּין יתְגַלִּי שׁוֹלְטָנִיָּה דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא ואז יתגלה כח ממשלתו של הקב"ה דְכְתִיב וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ כִּי הוּא לְבָדוּ יִמְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם, וְכִדִּין כִּלְהוּ יִתְנַדְּבוּן בְּהוּ בִישְׂרָאֵל לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא ואז כל האומות יתנדבו להביא את ישראל להקב"ה (הכוונה על הנשמות הקדושות שנפלו בן הקליפות, שאז יסורו לקדושה ויביאו אומם מנסה לה' ז"ס), הֲדָא הוּא דְכְתִיב זֶהוּ שְׁכֹתוֹב וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִנְחָה לַה' וְגו' עַל הַר קָדְשֵׁי יְרוּשָׁלַיִם.

כִּדִּין קְיִימִין אֲבָהֶן בְּחֻדְוָה לְמַחְמֵי פּוּרְקָנָא דְבִנְיָיְהוּ פְּמִלְקָדְמִין אז יקומו האבות מקברם בתחיה בשמחה, לראות גאולת בניהם כבראשונה כבצאת ישראל ממצרים, כלומר הקב"ה יראה להם את הנפלאות שיעשה לבניהם, הֲדָא הוּא דְכְתִיב זֶהוּ שְׁכֹתוֹב פִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת שֶׁהִיא לוֹ לומר אראך נפלאות, מהו אראנו לשון נסתר, אלא שמדובר על האבות שיקומו אז בתחיה, ויראה אותם הקב"ה את הנפלאות שיעשה עם בניהם, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

מתוק מדבש

מאמר "פתח אליהו" ומבואר בו שבחו של הקב"ה שהוא מושל בכל, ומפרט את סדר האצלת הספירות שבהם מנהיג הקב"ה את העולם.

(מקור המאמר מועתק מהקדמת תיקוני הזהר דף יז, וצייאור מתוך מדגש כרך א עמ' רסו-רפצ)

פתיחת אליהו הנביא

מאמר הבא הוא דברי אליהו, שנכללו בו הקדמות ושורשים רבים בחכמה האלהית, עד שגם המתחיל ללמוד חכמת הקבלה, ימצא בו תועלת רבה. וזה לשון הרמ"ק (צס' הפרד"ס ש"ד פ"ה), והנה אליהו זכור לטוב כיון לבאר במאמר הזה בקיצור נמרץ ובמלות נרמזות, רוב גופי החכמה האלהית, וביאר עיקר האין סוף באחדותו הפשוט, וענין האצילות, ודרוש עצמות וכלים, וטעם האצילות, ומנין הספירות והכרחתם, וכל זה במליצה נכונה רבת האיכות ומעט הכמות, דברים נאותים וכמפי אמרם, וכשיעור שומעיהם.

וצספר זכרון מנחם וצנאר לחי ראי, כתבו טעם לפתיחת אליהו הנביא צראש ספר תקוני הזהר, צוה הלשון, קודם שהתחיל אליהו לדרוש צסמתי תורה שהם ריזן עלאין צציאור שיעור קומתו ומדמותיו של יוצר צראשית צציוול, אמר אליהו תפלה זו, שהיא כענין מה שנוהגין לומר קודם כל דבר לשם יחוד וכו' על ידי ההוא טמייר ונעלם, ליחד העשר ספירות צאחדות גמור עם האין סוף צרוך הוא וצרוך שמו.

ולפי שיש במאמר קצר הזה של אליהו ז"ל פרטים רבים שיוכל האדם להתבונן בהם, ולהשיג על ידם את גדולתו ורוממתו של הבורא יתברך, וכן משמש הוא כעין לשם יחוד קודם כל דבר מצוה, לכן כתב החיד"א (צסוף ספרו מורה צאלצע) בזה הלשון, בכניסתו לבית הכנסת הלא מראש יביע אומר פתיחת אליהו הנביא ז"ל, והיא בתקוני הזהר הקדוש, אשר קבלו רבנן קדישי שהיא מסוגלת לקבלת התפלה, עכ"ל. ובעל הבן איש חי כתב (צספרו) שנהגו לאמרה: אחר תיקון חצות, על השלחן, אחר ההבדלה, וגם בתוך סעודת מלוה מלכה, קודם קידוש ליל ראש השנה, אחר סעודת מוצאי יום הקדוש, אחר ברכת האילנות, בברית מילה, ועוד. גם רבינו בעל התניא (צסידורו) הגיה וביאר את המאמר, וכתב להנהיגה קודם תפלת מנחה בערב שבת.

הנה עיקר סוד היחוד נזכר בתפלת אליהו, ואחריו צא רצי שמעון לעורר את האצות הקדושים שיעוררו את השכינה אל היחוד, לכן נהגו האשכנזים לסיים תפלה זו קודם לדרוש של רצי שמעון, אמנם הספרדים ממשיכים לומר גם את דרושו של רצי שמעון, ועיין עוד לקמן צציאורינו צפנים המאמר שהצאנו צס"ד טעם נוסף לזה.

הנה מחמת חשיבות ואריכות הציאור צמאמר זה, ראה הרמ"ק לצארו צפני עצמו צספר הפרד"ס (ש"ד פ"ה-ו). וכן צעל הכסא מלך כתב כאן, זאת התפלה ארוכה מאד, והיא מסודרת צספרי הדרת מלך על סימן קעו, ומשם תדרשנה (צדף קיא ע"א). וכן צעל יין הרקח ראה לייחד לה ציאור נכבד, צראש ספרו (הג"ל על האדרות). ואחריהם הגדיל לעשות הרב המקובל ריא"ו מרגליות ז"ל, שערך ליקוט מיוחד צסם ספר "תפלת פתח אליהו", וצו קוצן מפרשים על דרך הקצלה והחסידות על מאמר הזה. ואנו צע"ה את יסוד ציאורינו למאמר נכבד זה של אליהו ז"ל, תמכנו על ציאור הרמ"ק (צספר הפרד"ס ש"ד פ"ה-ו), ומספר שעת רצון, ומספר זכרון מנחם, ומספר צאר לחי ראי, ומספר יין הרקח, ומספר פתח אליהו, ולא טרחנו לציין צפנים, אמנם ממה שציארנו משאר החיצורים לפרקים, ציינינו צשמם צפנים.

מאמר פתח אליהו

(י) פֶּתַח אֱלֹהֵי וְאָמַר, רִבּוֹן עֲלֵמִין.

דְּאֲנַתְּ הוּא חַד וְלֹא בְּחֻשְׁבָּן.

אֲנַתְּ הוּא עֲלָאָה עַל כָּל עֲלָאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין, לִית מַחְשְׁבָה
תְּפִיסָא בְּךָ פֶּלֶל.

מתוק מדבש

ודע כי אנו נאמנים לגירסאות שדפוס קושטא צ' (כפי שהארכנו צמצום לספר תקוני הזהר), וצמאמר זה יש שינויים ממשיים מהשגור צפי כל והנהוג, עם כל זאת הדפסנום צגוף הספר כמו שהם, ורק צביאור ציינינו את השינויים שמאלנו צדפוסים אחרים וצמפרשים צסימון (ה"ג), וצכל מקום שצמצנו ה"ג הרמ"ק הוא מצספר הפרד"ס (הנ"ל), ועל פי רוצ הנוסח השגור היום מקורו מהרמ"ק.

פֶּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, צצצמחו של הקצ"ה וְאָמַר, רִבּוֹן עֲלֵמִין רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, הוּא הָאִין סוֹף צ"ה צהתלצשותו צעשר ספירות של עולם האצילות וצשאר עולמות העליונים.

והטעם שמכנה כאן את האין סוף צ"ה צשם "רצון עלמין", לפי שכאן צא לצאר את עשר ספירות דאצילות, שמהם נצראו ונוצרו ונעשו כל העולמות וכל הנצראים, ומתוך מציאות הנצראים יצא האדם לחייב שיש לעולם אלו"ה המנהיג אותו, לכן יצדק שיקראו אותו רצון עלמין.

דְּאֲנַתְּ הוּא חַד וְלֹא בְּחֻשְׁבָּן שְׂאֵתָה הוּא "אחד" צתכלית האחדות, ולא כאחד המנוי צדרך הצשבון שמונים אחר אחד "שני", והשני שוה לראשון, מה שאינו כן צרבון העולם, כי הוא אחד יחיד ומיוחד, ואין יחידות כמוהו צשום פנים.

אֲנַתְּ הוּא עֲלָאָה עַל כָּל עֲלָאִין אֵתָה הוּא עֲלִיִן עַל כָּל הָעוֹלָמִים, כִּי אֵתָה הוּא עִילָה לְכוֹלֵם, וְכוֹלֵם עֲלוּלִים מִמֶּךָ, וכדי שלא לטעות מלשון זה לומר ח"ו שהאין סוף צ"ה נמצא צאיזה מקום עליון, לזה הוסיף ואמר סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין אֵתָה הוּא סְתוּם עַל כָּל הַסְתוּמִים, להורות שאין לו מקום ח"ו, ואפילו לגבי עולמות הנעלמים הוא סתום ונעלם שאינם משיגים צו כלל, וכדי שלא לטעות לומר ח"ו שהאין סוף מושג צמהות, לזה אמר לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כְּפִיִּי אִין שוּם מַחְשָׁבָה וְשַׁכַּל שַׁל כָּל הַנְּצִרָאִים תּוֹפְסַת צך כלל שום תפיסה, כי אין השגה למהותו ולעצמותו של האין סוף צ"ה כלל, כי אפילו מחשבת הא"ק אינו משיג ותופס צהאין סוף צ"ה שום מהות ואיכות כלל אפילו תפיסה מועטת צמחשבה.

אֲנִתָּהּ הוּא דְאִפִּיקַת עֶשֶׁר תְּקוּנֵינִי, וְקָרִינֵן לִוְן עֶשֶׁר סְפִירָן, לְאַנְהָגָא בְּהוּן
עַלְמִין סְתִימִין דְּלֵא אֲתַגְלִיין, וְעַלְמִין דְּאֲתַגְלִיין, וּבְהוּן אֲתַפְסִיאַת
מִבְּנֵי נִשְׂא.

וְאֲנִתָּהּ הוּא דְקָשִׁיר לִוְן, וּמִיחַד לִוְן.

וּבְגִין דְאֲנִתָּהּ מְלָגָאוּ, כֹּל מֵאֵן דְאִפְרִישׁ חַד מִן חֲבֵרִיהּ מֵאֲלִין עֶשֶׁר,
אֲתַחֲשִׁיב לֵיהּ כְּאֵלוּ אִפְרִישׁ בָּךְ.

וְאֲלִין עֶשֶׁר סְפִירָן אֵינּוּן אֲזִלִין בְּסִדְרָן, חַד אַרְיָה, וְחַד קָצֵר, וְחַד בֵּינוּנֵי.

מתוק מדבש

אֲנִתָּהּ הוּא דְאִפִּיקַת עֶשֶׁר תְּקוּנֵינִי חֲתָה הוּא שְׁהוֹלַחַת וְהַאֲלַחַת עֶשְׂרָה נֶאֱלָסִים הַנִּקְרָאִים
תְּקוּנִים, כִּי זֶהֱסִי יֵשׁ תְּקוּן וְקִיּוּס לְכָל הָעוֹלְמוֹת, וְעַל יְדֵם מִתְּנַהֲגִים כָּל הָעוֹלְמוֹת
זַכַּח הַמֵּאֲלִיל הַמִּתְגַּלֶּה זַכּוּס, וְקָרִינֵן לִוְן עֶשֶׁר סְפִירָן וְאֵנוּ קוֹרְאִים אֹתָם הַתְּקוּנִים
עֶשֶׂר סְפִירוֹת, מִלְשׁוֹן סְפִיר שֶׁהוּא לְשׁוֹן הָאֵרָה, שֶׁעַל יְדֵם הָאֵין סוֹף ז"ה מֵאִיר זַכַּל
הָעוֹלְמוֹת, (וְעוֹד הוּא מִלְשׁוֹן סִפּוֹר דְּזֵרִים, כִּי כְמוֹ שֶׁהִדְיוֹר מְגַלֶּה הַמַּחֲשָׁבָה, כֵּן הַסְפִירוֹת מְגַלּוֹת אֵת
כַּח וְרַטְוֵן אֹרֵךְ הָאֵין סוֹף ז"ה), לְאַנְהָגָא בְּהוּן עַלְמִין סְתִימִין דְּלֵא אֲתַגְלִיין לִהְנַהֲיֵג זֶהֱסִי
אֵת הָעוֹלְמוֹת וְהַפְּרִלּוּפִים הַקְּתוּמִים שֶׁזַּעוֹלָם הַאֲזִילוֹת, שֶׁהֵם אֵינִם מִתְּגַלִּים לְעוֹלָם, וְעַלְמִין
דְּאֲתַגְלִיין וְעוֹלְמוֹת זֵרִיחָה יִזְרֶה עֶשְׂיָה שֶׁהֵם מִתְּגַלִּים לָנוּ זֵימֵר, וּבְהוּן אֲתַתְּקִיאַת
מִבְּנֵי נִשְׂא וְזַמְתּוֹךְ הָעֶשֶׂר הַסְפִירוֹת נַחֲכָסִית מִזְנֵי אֲדָם שִׁיכּוֹלוּ לְסַזּוֹל אֵת אֹרֶךְ הַגְּדוֹל.
וְאֲנִתָּהּ הוּא דְקָשִׁיר לִוְן וְאֲתָהּ הוּא שְׁקוּשֵׁר אֵת הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת שִׁיחִיו מִחוּזְרִים וּמְקוּשְׂרִים
זֶה זֵבֵה, וּמִיחַד לִוְן וּמִיחַד אֹתָם כְּסוּד יַחוּד הַפְּרִלּוּפִים, כִּי הָאֵין סוֹף ז"ה שֶׁהוּא
הַנְּשֵׁמָה לְנִשְׁמַת הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת, מִשְׁפִּיעַ שְׁפַע תְּמִידִי זֶהֱסִי לְחַזְרָם וּלְיִחְדָם.

וּבְגִין דְאֲנִתָּהּ מְלָגָאוּ וּלְפִי שֶׁאֲתָהּ מִתְּלַזֵּשׁ וּמִתְּפַשֵּׁט זַפְנִימִיּוֹת עֶשֶׂר סְפִירוֹת כְּדָךְ הַנְּשֵׁמָה
הַמִּתְּפַשֵּׁט זַמְתּוֹךְ הַגּוֹף, לְכֵן בָּלֵ מֵאֵן דְאִפְרִישׁ חַד מִן חֲבֵרִיהּ מֵאֲלִין עֶשֶׁר כָּל
מִי שֶׁמְפָרִישׁ וּמְפָרִיד זֵין סְפִירָה לְחַזְרָתָהּ מֵאֲלוּ הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת עַל יְדֵי עוֹנוֹתָיו, אֲתַחֲשִׁיב
לֵיהּ כְּאֵלוּ אִפְרִישׁ בָּךְ נַחֲשֵׁז לוֹ כֹּאֲלוֹ עֶשְׂיָה פִירוּד בָּךְ, דֵּהֵינּוּ זֵין אֹרֵךְ אֵין סוֹף ז"ה
שֶׁזַּמְתּוֹךְ סְפִירָה זֵו, לְזֵין אֹרֵךְ אֵין סוֹף ז"ה שֶׁזַּמְתּוֹךְ סְפִירָה אֲחֵרַת, כִּי גוֹרַם זַעוֹנוֹתָיו שֶׁלֹּא
יֵהִי נַמְשֵׁךְ אֹרֵךְ הָאֵין סוֹף ז"ה זְאוֹתָהּ סְפִירָה שְׁפַגְסִי.

וְאֲלִין עֶשֶׁר סְפִירָן אֵינּוּן אֲזִלִין בְּסִדְרָן (ה"ג הַרְמ"ק) וְאֵלוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת הוֹלְכוֹת וּמְסוּדָרוֹת
כְּסִדְרֵי יִשְׂרָאֵל חֲסֵד דֵּין וְרַחֲמִים, וּמְפָרֵשׁ חַד אַרְיָה קוֹ אֲחַד אֹרֶךְ, וְהוּא קוֹ יִמִּין
הַכּוֹלֵל מִחֲכָמָה, חֲסֵד, וְנֹלַחַת, שֶׁעַל יְדֵם מִתְּנַהֵג הַקְּצ"ה עִם זֵרִיחֵי חֲסֵד גְּמוּר וְזֵאֲרִיכַת
אִפִּים אֲפִילוֹ לְרַשְׁעִים, וּמְטִיב עִמָּהֶם לְפָנִים מִשׁוֹרַת הַדֵּין. וְחַד קָצֵר וְקוֹ אֲחַד קֶלֶךְ, וְהוּא
קוֹ שְׁמַאל הַכּוֹלֵל מִזְנִיחָה, גְּזוּרָה, וְהוּד, שֶׁעַל יְדֵם מִתְּנַהֵג הַקְּצ"ה עִם זֵרִיחֵי זַגְזוּרָה וְזַקוּרָה

וְאַתָּה הוּא דְאֵנְהִיג לִוְזַן, וְלִית מֵאֵן דְאֵנְהִיג לָךְ, לֹא לְעִילָא וְלֹא לְתַתָּא
וְלֹא מִפְּלֵ סִטְרָא.

לְבוּשֵׁין תְּקִינַת לִוְזַן, דְּמַנְיִיהוּ פְּרָחִין נְשַׁמְתִּין לְבַנֵּי נְשָׂא.

וְכַמְּה גּוֹפִין תְּקִינַת לִוְזַן, דְּאֵתְקֵרִיאוּ גּוֹפָא לְגַבֵּי לְבוּשֵׁין דְּמִכְסֵיין עֲלִיהוּן.

מתוק מדבש

רוח, על קו הדין, (או אפשר לפרש, "חד קצר", שמדת הדין מקרה, כמאמר חו"ל (במס' ברכות דף ז ע"א) שזעמו הוא רגע כמימרא, ותיכף הוא מתרצה ברחמיו לעמו ישראל, ועומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים). וְחָד בִּינְוֵי וְקו אַחַד צִינוּנֵי, והוא קו אמצעי הכלול מדעת, תפארת, ויסוד, שעל ידם מתנהג הקצ"ה עם צריותו במדת הרחמים, ואפילו אם מנד עצמם אינם ראוים לחסד, מכל מקום הקצ"ה מרחם עליהם מנד מדת הרחמים שבו.

וְאַתָּה הוּא דְאֵנְהִיג לִוְזַן וְאַתָּה הוּא הַמְנַהֵג אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי הָעֵשֶׂר סְפִירוֹת זְשֵׁלַשׁ
צְחִינוֹת הָאֵלֹהִים, חֶסֶד דִּין רַחֲמִים, עִם כָּל זֶה וְלִית מֵאֵן דְּאֵנְהִיג לָךְ וְאִין מִי שֵׁנֵהִיג
אוֹתְךָ, לֹא לְעִילָא לֹא לְמַעְלָה כַּחֲב"ב, וְלֹא לְתַתָּא וְלֹא לְמַטָּה מַלְכוּת, וְלֹא מִפְּלֵ סִטְרָא
וְלֹא מִכָּל כַּד מַשְׁשֵׁה קְצוּת, כִּי אִינְךָ מוֹכֵרָה לַעֲשׂוֹת כַּמְדַתָּה אֲלֵא הַכֹּל מַתְנַהֵג כְּרַוְנֵךְ.

לְבוּשֵׁין תְּקִינַת לִוְזַן לְבוֹשִׁים הַמָּה שְׁלֵשָׁה עוֹלְמוֹת צִי"ע שְׂתַקְנַת לְהַגּוֹפִים שֶׁהֵם כֻּלִּים
רוֹחִנִּים שֶׁל עֵשֶׂר סְפִירוֹת דְאֵלִילוֹת, כְּדֵי שִׁיכְלוּ הַתַּחֲמוּנִים לְקַבֵּל וּלְסַבּוֹל אֹר הָעֵלְיוֹן
הַמְאִיר זֶה, דְּמַנְיִיהוּ פְּרָחִין נְשַׁמְתִּין לְבַנֵּי נְשָׂא שְׂמֵאלוּ הַלְבוּשִׁים פּוֹרְחוֹת וְיוֹלְאוֹת
נְשׂוֹמוֹת לְבַנֵּי אָדָם, כִּי מַשְׁלֵשָׁה עוֹלְמוֹת צִי"ע יוֹרְדוֹת נִר"ן לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל.

וְכַמְּה גּוֹפִין תְּקִינַת לִוְזַן וְכַמְּה גּוֹפִים תְּקַנַת וְהַכְנַת לְאוֹרוֹת שֶׁל עֵשֶׂר סְפִירוֹת, וְר"ל
הַגּוֹפִים הֵם כֻּלִּים רוֹחִנִּים לְהַגְצִיל וּלְמַמְסֵא אֶת אֹר הַפְּנִימִי שֶׁל הָעֵשֶׂר סְפִירוֹת
שֶׁהוּא הַשֵּׁם מ"ה הַמּוֹבָא לְקַמֵּן, וְהַגּוֹפִים הֵם שְׂמוֹת שֶׁל הַשְּׁלֵשָׁה כֻּלִּים שֵׁשׁ לְכָל סְפִירָה
מֵהָעֵשֶׂר סְפִירוֹת (הַמּוֹבָאִים צִי"ח שִׁמ"ד פ"ג), דְּאֵתְקֵרִיאוּ גּוֹפָא לְבַנֵּי לְבוּשֵׁין דְּמִכְסֵיין
עֲלִיהוּן שְׂנַקְרָאִים גּוֹף רוֹחִנִי כַּנְגַד הַלְבוּשִׁים שֶׁהֵם עוֹלְמוֹת צִי"ע שְׂמַכְסִים וּמְלַצִּים עַל
הַגּוֹפִים שֶׁל עוֹלָם הָאֵלִילוֹת.

עַתָּה זֶה לְבַאֵר צְפֵרְטוֹת אֶת הָעֵשֶׂר סְפִירוֹת, וְכֵדֵי שֶׁאֵל תְּצוּא לְחַשׁוֹב ח"ו שׁוֹם גְּשָׁמִיּוֹת זֶה, לִכֵּן הַקְדִּים
וְאָמַר "וְאֵתְקֵרִיאוּ" שֶׁהֵם נַקְרָאוֹת בְּקִרְיָהּ זַעֲלֵמָא זְשׂוֹמוֹת אֵלֵו לְשַׁכַּךְ אֶת הָאֲחוּן, כִּי הֵם אֹרוֹת
עֲלִיוּנִים זְכִים וְרוֹחִנִּים שְׂאִינֵם נַתְפַּסִּים זְשַׁלֵּל הָאֲנוּשֵׁי כֻּלָּל.

וְאֶתְקַרְיָאוֹ בְּתַקוּנָא דָא, חֶסֶד דְרוּעָא יְמִינָא, גְבוּרָה דְרוּעָא שְׂמָאלָא,
תְּפַאֲרַת גּוּפָא.

נֶצַח וְהוּד תְּרִין שׁוּקִין, וְיִסוּד סִיּוּמָא דְגּוּפָא אוֹת בְּרִית קִדְשׁ, מְלֻכּוֹת
פֶּה תוֹרָה שְׂפָעֵל פֶּה קְרִינֵן לֵיהּ.

מתוק מדבש

וְאֶתְקַרְיָאוֹ בְּתַקוּנָא דָא וְהֵעֵשֶׂר סְפִירוֹת נִקְרָאוֹת בְּסֵדֶר הַזֶּה, חֶסֶד דְרוּעָא יְמִינָא חֶסֶד
מְכוּנָה זְרוּעַ יְמִין עַל שֵׁם הַחֶסֶד שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים בְּעוֹלָם, וְעַל יְדֵי זֶה מִשְׁפִּיעַ
הַקְּבָ"ה רַב טוֹב וְחֶסֶד כָּל הָעוֹלָמוֹת. גְּבוּרָה דְרוּעָא שְׂמָאלָא הַגְּבוּרָה מְכוּנָה זְרוּעַ שְׂמָאל
עַל שֵׁם שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל לוחֲמִים מִלְחָמָה ה' בְּגְבוּרָה לְדַחוּת אֶת הָרַע, וְעַל יְדֵי זֶה עוֹשֶׂה
הַקְּבָ"ה דִּין וְגְבוּרָה בְּרַשָּׁעִים שְׁבַע עוֹלָם. תְּפַאֲרַת גּוּפָא מֵדָה זוֹ נִקְרָאת תְּפַאֲרַת עַל שֵׁם
שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁבָּחִים וּמִפְאָרִים לְהַקְּבָ"ה בְּתַפְלִתָּם וּבְמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, וְהַקְּבָ"ה מִתְּפַאֵר
בְּשְׁנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא סוּד הַגּוֹף בְּחַיִּינַת מַדַּת הַרְחֻמִּים הַמַּכְרִיעַ צִין הַחֶסֶד לְהַגְּבוּרָה.

אִי נִמְי, הַטַּעַם שֶׁמֵּדָה הַזֹּאת נִקְרָאת "תְּפַאֲרַת", כִּי הוּא מִלְּשׁוֹן (יִחְזַקְאֵל יוֹ) וְתַשְׁלַח פּוֹרְאוֹת, שְׁפִירוֹשׁוֹ
עֲנִיפִים, וְהֵייוּ כִּמוֹ אֵילָן שֶׁמִּתְּפַשְׁטִים מִמֶּנּוּ עֲנִיפִים לְכָל זֶד, כֵּן מִן הַגּוֹף שֶׁהוּא הַתְּפַאֲרַת מִתְּפַשְׁטוֹת
שְׂמֵי זְרוּעוֹת שֶׁהֵם חֶסֶד וְגְבוּרָה, וְשְׂמֵי שׁוּקִיִּים שֶׁהֵם נֶחַם וְהוּד, וְצַמְחָנֵעַ נִמְשֵׁךְ מִמֶּנּוּ הַיִּסוּד, וְלִמְעַלָּה
מֵהַגּוֹף הָרִאשׁ שֶׁנּוֹ מוֹחִין סוּד חֶסֶד.

נֶצַח וְהוּד תְּרִין שׁוּקִין נֶחַם וְהוּד נִקְרָאִים שְׂמֵי שׁוּקִיִּים, וְהֵם עֲנִיפֵי חֶסֶד וְגְבוּרָה, וְלִכְן
נֶחַם שֶׁתַּחַת הַחֶסֶד נוֹטָה לְחֶסֶד, וְהוּד שֶׁתַּחַת הַגְּבוּרָה נוֹטָה לְגְבוּרָה, וְהֵנָּה מַדַּת הַנֶּחֱמָה
נִקְרָאת עַל שֵׁם שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְּחִיִּים אֶת יֶרֶס בְּנִלְחָוִן נֶחֱמֵי וְתַמִּידִי, וּבְמַדָּה זוֹ הַקְּבָ"ה
מִנְּחָה מִלְּחָמוֹתָיו כִּנְגַד אֱוִיבֵי ה', מַדַּת הַהוּד נִקְרָאת עַל שֵׁם שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹדִים וּמִשְׁבָּחִים
לְהַקְּבָ"ה, וְנוֹתֵנִים לוֹ הוּד וְהַדָּר, וּבְמַדָּה זוֹ מִתְּגַלְּהַ הַהוּד וְהַדָּר שֶׁל הַקְּבָ"ה שֶׁהוּא יוֹרֵר
הַכֹּל. וְיִסוּד סִיּוּמָא דְגּוּפָא וְהַיִּסוּד הוּא בְּסִיוּם הַגּוֹף, וּמְכוּנָה בְּשֵׁם אוֹת בְּרִית קִדְשׁ
עַל שֵׁם מַלְכוּת הַמִּילָה שֶׁמִּקְיָיִם צִנִּי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שְׁמִירַתָּם מִלְּפָגוּם בְּרִיתָם, וּמֵדָה זוֹ כוֹלֶלֶת
כֹּל הַסְּפִירוֹת חַג"ת נ"ה שְׁלֹמַעֲלָה מִמֶּנָּה, וְהוּא יִסוּד וְעַמּוּד לְהַעֲמִיד אֶת כֹּל הָעוֹלָמוֹת.
מְלָכּוֹת הַמְּלָכּוֹת נִקְרָאת פֶּה עַל שֵׁם עֵטְרַת הַיִּסוּד שֶׁהִיא פֶּה הַיִּסוּד, וְהֵנָּה מַדַּת
הַמְּלָכּוֹת נִקְרָאת עַל שֵׁם שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל מִקְּבָלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מְלָכּוֹת שָׁמַיִם, וּבְמַדָּה זוֹ הַקְּבָ"ה
מוֹלֵךְ עַל הַתַּחֲתוֹנִים. וְהַמְּלָכּוֹת שֶׁהִיא הַנוּקְבָא ד'ז"א הִיא פֶּרְוֹף שֶׁלם צִפְנֵי עֲזָמָה, אֲשֶׁר
תוֹרָה שְׂפָעֵל פֶּה קְרִינֵן קָ"ה (ה"ג הַרְמ"ק) קוֹרְאִים לָהּ תוֹרָה שְׂבַעֲלָה פֶּה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא
תְּלוּיָה צִפָּה, כִּי כֹל שֶׁשֶׁ סְפִירוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שֶׁל ז"א נִקְרָאוֹת תוֹרָה שְׁבַעֲלָה לְפִי שֶׁהִיא מוֹשֶׁרֶשֶׁת
צו"א, וְהַמְּלָכּוֹת נִקְרָאת תוֹרָה שְׂבַעֲלָה פֶּה לְפִי שֶׁהִיא מוֹשֶׁרֶשֶׁת בְּמְלָכּוֹת. (עֵיין צִהָר פ' צ"א דף

מוֹחָא חֲכָמָה אִיהוּ מִחֻשְׁבָּה מְלָגוּ, בִּינָה לְפָא וּבָה הִלָּב מִבִּין, וְעַל
אֲלִין תְּרִין בְּתִיב (דברים כט כח) הַנְּסֻתָרוֹת לִיהוּ"ה.

פְּתָר עֲלִיּוֹן אִיהוּ פְּתָר מַלְכוּת, וְעֲלִיָּה אֶתְמַר (ישעיה מו י) מְגִיד מְרֵאשִׁית
אֲחֵרִית, וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דְתַפְלִי.

מתוק מדבש

עוד טעם שמלכות נקראת פה, על שם הכתוב (קהלת ח ד) דבר מלך שטוון, כי המלכות היא צחינת
דבור, כמלך צפר ודס שהנהגתו ככל מדינת מלכותו היא על ידי דבורי פיו, (תורה אור פ' תשא).
עוד טעם, על שהיא שולטת על כל המדרגות אשר תחתיה, והם נקראות פה מפני שהם מגלות את
כח האצילות.

אחר שסידר את שבע ספירות התחתונות, חוזר לסדר את שלש ספירות העליונות, כי חשב המדרגות
ממטה למעלה, מתחילה חשב הלבנות שהם עולמות צ"ע, ואחר כך הגופים שהם שבע ספירות
תחתונות דאצילות, ועתה בא לבאר את שלשה כלי המוחין, שהם מוח לב וקרקפתא, וכל אלו נקראים
בכללות גוף האצילות, ואחר כך אמר "מלגאו איהו שם מ"ה" שהוא הפנימיות והעצמות של הגוף.

וזה שאמר (ה"ג הרמ"ק) הַבְּמִדָּה מוֹחָא אִיהוּ מִחֻשְׁבָּה מְלָגָאוּ החכמה היא כללות ועיקר
המוחין שעל ידו נמצא כח המחשבה, והיא צפנים תוך גלגולת הראש. בִּינָה הִלָּב
וּבָה הִלָּב מִבִּין הַצִּינָה היא לב, וזה אמרו חז"ל (במס' ברכות דף סא סע"א) הלב מצין,
וְעַל אֲלִין תְּרִין בְּתִיב ועל אלו השמים חכמה וצינה כתוב הַנְּסֻתָרוֹת לִיהוּ"ה אֶלְהֵינִי
(ה"ג הרמ"ק) כי הו"ה הוא בחכמה, ולאֵלֵהִינִי צִינָה, ונקראות נסתרות לפי שאין לך צגוף
האדם פעולות נסתרות יותר מהמחשבה וההצנה שלב.

הנה את מוח הצינה שמקומה למעלה צד שמאל של הראש, כנגד מוח החכמה שצד ימין, ייחס אותה
כאן ללב, לפי שעיקר גילוי אורות הצינה מתגלים לב, שהוא גם כן צד שמאל תחת מוח הצינה,
(כמבואר בע"ח של"א פ"ד).

וממשיך ואמר בְּתָר עֲלִיּוֹן אִיהוּ בְּתָר מַלְכוּת הכתר של עולם האצילות שהוא עליון
מכל עשר ספירות נקרא כתר מלכות, על שעיקרו הוא צחינת המלכות דא"ק,
וְעֲלִיָּה אֶתְמַר ועליו נאמר מְגִיד מְרֵאשִׁית אֲחֵרִית כי כל כתר צאזיה עולם שיהיה
הוא ראשית עולם ההוא, והוא אחרית של עולם שלמעלה ממנו, (הנה קרקפתא פירושו
גלגולת), ואמר וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דְתַפְלִי והכתר הוא כעין הצחים של תפלין שיש צהם
ד' פרשיות שהם הארת הד' מוחין, כך הכתר נקרא גלגולת שיש בו שורשי הד' מוחין.

מה שמבואר לעיל שהקרקפתא הוא הכתר, כתוב על זה בע"ח שכ"ג פ"א, וז"ל צקינור, הנה נראה
מלשון הזהר כי הכתר הוא הגלגלתא, והמוחין דחצ"ד הם המוחין שבגלגלתא, ואם כך נמצא שהכתר

מִלְגּוֹ אֵיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאֵיהוּ אֶרַח אֲצִילוֹת, אֵיהוּ שְׁקִיּוֹ
 דְּאֵילָנָא בְּדָרוֹעֵי וְעֵנְפוֹי, פְּמִיָּא דְּאֲשָׁקִי לְאֵילָנָא, וְאֶתְרַבִּי בְּהוּא
 שְׁקִיּוֹ.

מתוק מדבש

הוא גרוע בתכלית הגרעון, כי הוא נעשה לבוש וחילוניות אל המוחין, ואין ספק שתכלית ועיקר הם המוחין, וזה לא יעלה על דעת חינוך בן יומו, כי הרי הכתר גדול לאין קץ על הכב"ד ונחשבו אללו כלא היו. אבל הענין הוא כי המוחין דכב"ד הם למטה מצחינת הכתר, ואינם בתוכו, כי הכתר גבוה מאד מאד מהם, והם למטה ממנו לגמרי, אמנם ככתר יש צחינה פנימית שהם שורשי המוחין שבו, וצחינה חיצונית שהוא הגולגלתא המתפשטת עד למטה, ומלצבת גם את המוחין התחתונים הנקראים כב"ד, אבל עיקר הכתר הוא אינו אלא למעלה על אלו המוחין.

הרי שנקומת אדם התחתון מרוממות כל עשר ספירות, להראות שיש ביכולת האדם לדמות קומתו לקומת אדם העליון, וזה על ידי זיכרון וטהרת כל קומת גופו מכל תאוות הגשמיות, ותיקון וקישוט מדומיו בלתי לד', לבדו, שעל ידי זה הוא ממשיך עליו הנלס אלהי"ם והשראת השכינה, שיאירו כל אבריו בצאור הספירות הרוחניות. (מגן אברהם מהרצ המגיד מטריסק, ריש פ' שופטים, ועיי"ש)

הנה על קדושת המוח והלב, כתב בספר ראשית חכמה (שער הקדושה פ"ו ס"ח) בזה הלשון, ואחר שידע האדם שכל גופו ואבריו נבנו על סדר האצילות העליון, כמבואר בתקונים, וידע שמחשבתו היא כנגד המחשבה העליונה, יכוון להיות אברי מוחו ולבו שהם האברים המשובחים שבו שבהם תלויים החיות, להיות מוכנים לכוון ולחשוב מחשבות קדושות, ויטהר מחשבותיו כראוי, שאם מחשב במוחו ולבו מחשבות שאינם כראוי, כח החכמה והבינה מסתלקים ממנו, והטעם, שכמו שהאברים הנגלים נפגמים על ידי מעשה העבירה הגשמית, כן האברים האלו הראשים הנעלמים, נפגמים על ידי מחשבה שאינה טהורה, וכיון שהוא פגום, אין המלך העליון משרה שם כח חכמתו ובינתו הרוחני, עכ"ל.

הנה אחר שפירש אליהו את ענין האצילות בצורת גוף אדם, בא לבאר את הנשמה המתפשטת בתוכם, וזה שאמר מִלְגּוֹ אֵיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א צפנימיות עשר ספירות יש אור הפנימי שהוא נשמת הספירות והוא שם מ"ה, דְּאֵיהוּ אֶרַח אֲצִילוֹת שהוא לרך המשכה שנמשך מאור אין סוף ב"ה בכל ספירות לאצילות (והוא מלשון הכתוב (נמדבר יא כה) ויאכל מן הרוח אשר עליו), והוא מקשר ומחבר את כל האורות והספירות של האצילות שיהיו מחוברים בהתכללות גמור אמיתי, אֵיהוּ שְׁקִיּוֹ דְּאֵילָנָא זה השם מ"ה משקה להאילן העליון, שהוא קומת פרצוף הכללי של כל האצילות, כי הוא כמו אילן שמתפשטים ממנו ענפים לכל ד', והיינו הכלי וגוף הרוחני של כל עשר הספירות, בְּדָרוֹעֵי צוֹרוֹעֵי שֶׁהֵם חסד וגבורה, וְעֵנְפוֹי וענפיו שהם נלח והוד, פְּמִיָּא דְּאֲשָׁקִי דְּאֵילָנָא כמו מים המשקים לאילן, וְאֶתְרַבִּי בְּהוּא שְׁקִיּוֹ והוא גדל על ידי ההשקאה הזאת, כמו כן השם מ"ה שהיא הנשמה מגדל ומחיה את הכלים של עשר הספירות, וצנחו הם פועלים את פעולתם.

רְבוּן הָעוֹלָמִים, אַנְתָּ הוּא עֶלְת הָעֵלוֹת, סִבַּת הַסְּבוֹת, דְּאִשְׁקֵי לְאִילָנָא
בְּהָהוּא נְבִיעוּ, וְהָהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ פְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, דְּאִיהוּ חַיִּים
לְגוּפָא.

וּבַרְךָ לִית דְּמִיּוֹן וְלִית דִּיּוֹקְנָא מִפְּל מַה דִּלְגוּ וּלְבָר.

וּבְרָאת שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, וְאַפִּיקַת מְנַהוּן שְׁמִשָּׂא וְסִיְהֵרָא וְכוּכְבֵּיָא וּמְזֵלֵי,
וּבְאַרְעָא אֲלָנִין וְדִשְׂאִין וְגִנְתָּא דְעָדָן וְעִשְׂבִּין וְחַיּוּן וְעוֹפִין
וְנוֹנִין וּבְנֵי נָשָׂא.

מתוק מדבש

הנה עד עתה דיבר בצחינת התפשטות אין סוף ב"ה צעשר ספירות דאילנות וצעשר ספירות דצ"ע,
ועתה בא לבאר איך האין סוף ב"ה מתפשט מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין גם צעולם השפל
הגשמי הזה.

וזה שאמר אליהו לאין סוף ב"ה, רְבוּן הָעוֹלָמִים אַתָּה הוּא רְבוּן עַל כָּל הָעוֹלָמִים, אַנְתָּ
הוּא עֶלְת הָעֵלוֹת אַתָּה הוּא עֶלְת הָעֵלוֹת שֶׁמִּנֵּן עוֹלוֹס כָּל הָעֵלוֹת (צחינה זו היא
כנגד אור אין סוף ב"ה המקיף על כל העולמות), סִבַּת הַסְּבוֹת וְאַתָּה הוּא סִבַּת הָרֵאשׁוֹנָה
לְכָל הַסִּיּוֹת שֶׁצְעוֹלָם, וְסִיּוֹת וְעֵילָה לְכָל הַדְּצֵרִים הַמַּתְהוּוּים וּמַסְתַּצִּים צְעוֹלָם, וְאִךָ עַל
פִּי שֶׁהַסִּיּוֹת הֵם סִיּוֹת לְמַסְוִצִּים אַחֲרֵים, עַם כָּל זֶה כּוֹלֵם הֵם מַסְוִצִּים מִן הָאִין סוֹף
ב"ה, (וצחינה זו היא כנגד קו הישר שהוא אור הפנימי), דְּאִשְׁקֵי לְאִילָנָא שֶׁמִּשְׁקָה תְּדִיר אַת
הָאִילָן, שֶׁהוּא קוֹמַת פְּרִנּוֹף הַכִּלְלִי שֶׁל עוֹלָם הָאִילָנוֹת, בְּהָהוּא נְבִיעוּ צְאוֹתוֹ הַמְּצוּעֵ שֶׁהוּא
אור הפנימי שהוא שם מ"ה, וְהָהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ בְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא וְזֶה הַמְּצוּעֵ הוּא
כְּנִשְׁמָה צְחוּךְ הַגּוֹף, דְּאִיהוּ חַיִּים לְגוּפָא שֶׁהוּא נּוֹמֵנַת חַיִּים לְהַגּוֹף שֶׁל עֶשֶׂר הַסִּפִּירוֹת.
ואמר עוד אליהו לאור אין סוף ב"ה וּבַרְךָ לִית דְּמִיּוֹן וְלִית דִּיּוֹקְנָא וְצְאוֹרְךָ קוֹדֵם
הַתְּפִשְׁטוֹתְךָ צִהֲסִפִּירוֹת, אִין שׁוֹם דְּמִיּוֹן וְשׁוֹם ל״וּרָה מִבְּרָּ מַה דִּלְגוּ וְאִךָ מִכָּל מַה
שֶׁשׁ צִפְנִימִיּוֹת הַסִּפִּירוֹת וְצִחִילוֹנוֹת הַסִּפִּירוֹת.

או אפשר שפירושו, שאין צאין סוף ב"ה דמיון לא מן הפעולות שצענא אור הפנימי שצנפירות, ולא
מן הפעולות שצכלים של הספירות. או אפשר הכוונה, צין צאור אין סוף ב"ה המתפשט צחוך
הספירות, וצין צאור אין סוף ב"ה המקיף להספירות. (כסא אליהו)

וּבְרָאת שְׁמִיָּא וְאַרְעָא וּבְרָאת הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל כְּבֹשֶׁם, וְאַפִּיקַת מְנַהוּן שְׁמִשָּׂא וְסִיְהֵרָא
וְכוּכְבֵּיָא וּמְזֵלֵי וְהוֹלָאת מִן הַשְּׁמַיִם הַשְּׁמַשׁ וְהִירַח וְהַכּוֹכָבִים וְהַמְּזוֹלוֹת, וּבְאַרְעָא
אֲלָנִין וְדִשְׂאִין וְגִנְתָּא דְעָדָן וְעִשְׂבִּין וְחַיּוּן וְעוֹפִין וְנוֹנִין (ה"ג הרמ"ק) וּבְעִירֵין, וּבְגֵי
נָשָׂא וּבְאָרֶץ בְּרָאת, אִילָנוֹת, וְדִשְׂאִים, וְגֵן עֵדֵן, וְעֵשְׂבִים, וְחַיּוֹת, וְעוֹפוֹת, וְדַגִּים, וְצִהֲמוֹת,
וּבְנֵי אָדָם, הֵנָּה הִרְצָה אֱלִיהוּ צִהֲזַכְרָת עֵינֵי הַצְּרִיָּאָה, לְהוֹדִיעַ כִּי אִם הַיּוֹת שֶׁהֵם דְּצֵרִים
רְצִים מִשׁוּמִים זֶה מִזֶּה, עַם כָּל זֶה לֹא נִמְשַׁךְ לְאִין סוֹף ב"ה מִזֶּה לֹא רְצוּ וְלֹא שִׁנּוּ.

לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בְּהוּן עֲלָאִין, וְאִיךָ יִתְנַהֲגוּן בְּהוּן עֲלָאִין וְתַתְּאִין, וְאִיךָ
אֲשְׁתְּמוּדְעָאן מֵעֲלָאִי וְתַתְּאִי.

וְלִית בְּךָ דִּידַע כְּלָל, וּבַר מִינְךָ לִית יְחוּדָא בְּעֲלָאִי וְתַתְּאִי.

מתוק מדבש

הנה מונה כאן עם מלת "בארעא" שהיא בחינת מלכות, עשרה מינים, כנגד העשר ספירות, וזהם נכללים
ארבעה מיני נצראים דומם לומת חי ומדבר. והנה צענין הגן עדן שבעולם הזה מוצא בשו"ת רב
פעלים ח"צ תשובה א', בשם האר"ז"ל, כי גן עדן הארץ הוא נקודה האמצעית של קו המשווה של כל
העולם והוא לדרום ארץ ישראל, וקרקע הגן אינה כחומר קרקע שלנו אלא הוא חומר זך מאד, והיא
מוזדלת מקרקע שלנו ונוגעת ואינה נוגעת בקרקע שלנו, ועי"ש. ומונה את הגן עדן שלישי, לפי שסובר
כמאן דאמר (צ"ר פי"א אות ו') שהגן עדן נצרא ציום שלישי צמעשה צראשית. (פני משה מאמר טו)

עוד טעם שהרצה אליהו צפרטי הנצראים, כי לולא מה שאנו רואים צעיניו הגשמיים הארץ הלזו וכל
צבאיה, לא היה לנו שום תפיסה ומחשבה צדצרים שלמעלה מאתנו, כי איך נדע ונשכיל דצבר שלא
נוכל לזייר כלל במחשבתנו, ואך ממה שאנו רואים בארץ הלזו, שהכל נעשה צדמות וללם העליון, מזה
יכול מי שחננו ה' צדעת לתת לב להצין דצבר מתוך דבר. כי האין סוף צ"ה סידר הכל צתחחוניס, והם
סימנים ורמזים על ענינים נשגבים שבעליונים, שבהם יצינו התחחוניס את העליונים, ובהם יצואו לדמות
ולהמשיל צדצרים העליונים, כמ"ש (איוב יט כו) ומצרי אחזה אלו"ה, ועל ידם האדם רואה ומכיר
אלהות"ו, כי כל מה שיש בעולם הזה הם ענפים, ויש להם שרשים גדולים בעולמות העליונים, ומהענפים
שיש צוה העולם מציינים שרשם העליון.

ואמר אליהו לאין סוף צ"ה, הנה צראת את כל אלו הדצרים אֲשְׁתְּמוּדְעָא בְּהוּן עֲלָאִין
כדי לדעת ולהצין על ידם את סודות של ספירות העליונות, וְאִיךָ יִתְנַהֲגוּן בְּהוּן
עֲלָאִין וְתַתְּאִין ואיך יתנהגו על ידי בני ישראל העולמות העליונים והתחחוניס, כי כל
הנהגות העולמות תלויות צתחחוניס, כי אם בני ישראל מתנהגים ציושר וצדק ומטיצים
את מעשיהם, אז כל העולמות מקצלים שפע רב מאין סוף צ"ה, וכולם הם צתכלית
השלימות, ואם ח"ו להיפך גם העליונים מפסידים שנמנע מהם השפע, כי האדם כולל
צכח נשמתו את כל העולמות אצ"ע, וכל העולמות תלוים צו וצמעשיו, (ה"ג הרמ"ק) וְאִיךָ
יִשְׁתְּמוּדְעִין עֲלָאִי וְתַתְּאִי ואיך ידעו העליונים והתחחוניס על ידי פרטי הנצראים את
גדולת הקצ"ה.

(ה"ג הרמ"ק) וְלִית דִּידַע בְּךָ בְּכִלְלֵךְ אצל כך האין סוף צ"ה, אין מי שידע וישיג שום
מהות ואיכות כלל, כי לית מחשבה תפיסא צמהותו ועלמותו יתצרך שמו, ואין מי
שיוכל להשיג רוממותו כלל, אלא שנכיר ונדע שהוא אדון הכל וממנו נמשך הכל צרצון
ואהבה ונדצה, וּבַר מִינְךָ לִית יְחוּדָא בְּעֲלָאִי וְתַתְּאִי ומוך מן אין יחוד בעליונים

וְאַתָּה אֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ אֲדוֹן עַל פְּלֵא, וְכָל סִפְרִין כָּל חַד אֵית לֵיה שֵׁם
יְדִיעַ, וּבְהוֹן אֲתַקְרִיאוּ מְלֶאכְיָא.

וְאַתָּה לֵית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ, דְּאַתָּה הוּא מְמַלֵּא כָּל שְׂמֵהֶן, וְאַתָּה הוּא
שְׁלִימוֹ דְּכֻלְהוּ.

וְכַד אַתָּה תִּסְתַּלַּק מִנְהוֹן, אֲשֶׁתְּאַרוּ כְּלָהוּ שְׂמֵהֶן כְּגוֹפָא בְּלֵא נִשְׂמַתָּא.

מתוק מדבש

ובתחתינים, כי כל השמות והספירות אין יחודם אלא על ידי אור אין סוף ב"ה המצנזרם,
ואם ח"ו האין סוף ב"ה יסתלק מהם תתפרד החצילה, ואותיות השמות יתפרדו איש מעל
אחיו.

וְאַתָּה אֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ אֲדוֹן עַל בְּיָא וְאַתָּה נוֹדַע וְנִיכַר עַל יְדֵי הַנִּצְרָאִים שְׂאֵתָה אֲדוֹן עַל
הַכֵּל, וְכָל סִפְרִין כָּל חַד אֵית לֵיה שֵׁם יְדִיעַ וְכָל אַחַת מֵהַסִּפְרִיּוֹת יֵשׁ לָהֶם שֵׁם
יְדוּעַ מִשְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים, וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא מַגְבִּיל אֶת הַסִּפְרִיהַ צְמִיאוֹת רֹחֲמִיּוֹתָה, וְהַשֵּׁם
וְהַסִּפְרִיהַ עֲנַמָּה הַכֵּל דְּבַר אֶחָד, וְגַם הַסִּפְרִיהַ תִּקְרָא עַל שֵׁם פְּעוּלָתָה כְּמוֹ חֶסֶד וְגִזְרָה,
וְאִין זֶה דוּמָה לָזֶה, כְּמוֹ שְׂאִין פְּעוּלוֹתֵיהֶם שׁוֹת, וּבְהוֹן אֲתַקְרִיאוּ מְלֶאכְיָא וְצִלְלוּ הַשְּׁמוֹת
שֶׁל הַסִּפְרִיּוֹת נִקְרָאִים הַמְּלַאכִים הַמְּמוּנִים עַל פְּעוּלוֹת הַסִּפְרִיּוֹת, כִּי כִּפִּי שְׁלִיחוֹתָם נִקְרָא
שֵׁם, אִם נִשְׁתַּלַּח לִפְעוֹל חֶסֶד נִקְרָא חֶסֶדִיא"ל, וְאִם לִפְעוֹל גִּזְרָה נִקְרָא גִּזְרִיא"ל וְכְדוּמָה.

וְאַתָּה לֵית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ אֲבָל אַתָּה אִין לָךְ שֵׁם יְדוּעַ, כִּי אַתָּה הַאִין סוּף ב"ה אִין שִׁיךְ
לְכַוְנָתוֹ שְׂמוֹת שֵׁם אֲפִילוֹ שֵׁם הוּי"ה, וְלֹא שֵׁם שׁוֹם סִפְרִיהַ כְּגוֹן לְהִקְרָא צֶעַל חֶסֶד
וְגִזְרָה, כִּי אִינוֹ צֶעַל תּוֹאֲרִים וְצֶעַל שִׁנוּי, וְאִין לִיחַס אֲלֵינוּ הַפְּעוּלוֹת רַק עַל יְדֵי הַסִּפְרִיּוֹת,
דְּאַתָּה הוּא מְמַלֵּא כָּל שְׂמֵהֶן כִּי אַתָּה מְמַלֵּא אֶת כָּל הַשְּׁמוֹת, וּר"ל שֶׁהַאִין סוּף ב"ה
מְמַלֵּא צִאֲרוֹ הַגְּדוֹל אֶת כָּל הַסִּפְרִיּוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת בְּשֵׁמוֹת, כִּי הוּא הַעֲצֻמוֹת הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּתוֹךְ
הַסִּפְרִיּוֹת וּמְמַלֵּא וּמַחִייה אֹתָן וְהוּא עִיקְרָן, כְּדַמְיוֹן הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא עִיקְרָ אֵל הַגּוֹף. וְאַתָּה
הוּא שְׁלִימוֹ דְּכֻלְהוּ וְאַתָּה הוּא הַמְּשַׁלֵּם אֶת כָּל הַסִּפְרִיּוֹת, וּר"ל שֶׁהַאִין סוּף ב"ה עַל
יְדֵי שִׁפְעוֹ הַתְּמִידִי מְשַׁלֵּם אֶת כָּל הַסִּפְרִיּוֹת בְּצִחִינָה גְּדוּלוֹת, כִּי הוּא הַנִּשְׁמָה הַמִּתְפַּשֵּׁט
בָּהֶם, וְצִלְלוֹ הַלּוֹרֹת שֶׁעִיקְרָ הַפְּעוּלָה תְּלוּיָה בְּהַאִין סוּף ב"ה, וְאִף עַל פִּי שֶׁהַפְּעוּלוֹת נִפְעָלוֹת
עַל יְדֵי הַסִּפְרִיּוֹת.

וְכַד אַתָּה תִּסְתַּלַּק מִנְהוֹן וְכִשְׂאֵתָה תִּסְתַּלַּק מֵהֶם, הַכּוּנָה עַל הַסְּתַלְקוֹת עֲצֻמוֹת אֲוֹר הַאִין
סוּף ב"ה הַמִּתְפַּשֵּׁט בְּתוֹךְ הַסִּפְרִיּוֹת, אֲשֶׁתְּאַרוּ כְּלָהוּ שְׂמֵהֶן כְּגוֹפָא בְּלֵא נִשְׂמַתָּא
יִשְׁאַרוּ כָּל הַסִּפְרִיּוֹת כְּלִים רִיקִים צְלִי תוֹעֵלָת, כְּגוֹף צֶלָא נִשְׁמָה, וְאִינָן יְכוּלוֹת לִפְעוֹל פְּעוּלוֹתָן.

דִּין אִיהוּ גְבוּרָה, מְשַׁפֵּט עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא, צָדֵק מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא,
מֵאַזְנֵי צָדֵק תְּרִין סְמֵכֵי קְשׁוּט, הֵינן צָדֵק אוֹת בְּרִית.

פְּלֵא לְאַחֲזָאָה אֵיף אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא, אֲבָל לָאו דְאִית לָךְ צָדֵק יְדִיעָא
דְאִיהוּ דִּין, וְלָאו מְשַׁפֵּט יְדִיעָא דְאִיהוּ רַחֲמֵי, וְלָאו מְפָל אֲלִין
מְדוֹת פְּלֵל.

מתוק מדבש

וזה שאמר דין, אִיהוּ גְבוּרָה כי שורש הדין הוא גבורה דו"א, והיא סוד הצמח שמשם
יוצא הדין לעולם, מְשַׁפֵּט עֲמוּדָא דְאַמְצְעִיתָא משפט, הוא משפט צרחמים, והיינו
התפארת שצמוד האמנעי שהוא מדת הצרחמים המכריע בין חסד וגבורה, צָדֵק מְלֻכוּתָא
קְדִישָׁא זֶדֶק נקראת מלכות הקדושה שדנה על פי שורת הדין בלי ויתור, והיינו צעת
שהיא בלי משפט ורחמים, מֵאַזְנֵי צָדֵק הם תְּרִין סְמֵכֵי קְשׁוּט שני סומכי התפארת
הנקראת אמת, והם נחם והוד שנקראים מאזני זֶדֶק שעל ידם נשקלות ההשפעות הנמשכות
למלכות הנקראת זֶדֶק, הֵינן צָדֵק היא אִוֶּת בְּרִית שהוא כלי היסוד הנקרא הֵינן (על שם
הכתוב (שמות ל כד) ושמן זית הֵינן) שהיא מדת הלח שנמשך בו שפע השמן שהיא טפה
הקדושה, מן החכמה אל היסוד, והוא משפיעו אל המלכות הנקראת זֶדֶק צמוד היחוד.

וממשיך ואמר בְּעָא לְאַחֲזָאָה אֵיף אֲתַנְהִיג עֲלֵמָא כל משפטי הספירות צאים להראות
לזני אדם איך מתנהג העולם על ידי זו"ן, אֲבָל לָאו דְאִית לָךְ צָדֵק יְדִיעָא
דְאִיהוּ דִּין אֲבָל אֵינן לך זֶדֶק ידוע שהוא דין, ור"ל אין אלו המדות תואר מעצמות אין
סוף צ"ה, וְלָאו מְשַׁפֵּט יְדִיעָא דְאִיהוּ רַחֲמֵי וגם אין לך משפט ידוע שהוא רחמים,
ור"ל אין צעצמות האין סוף צ"ה מדת המשפט שהיא מדת הצרחמים, וְלָאו מְפָל אֲלִין
מְדוֹת בְּעָא ואין לכנות בו שום שם ומדה וספירה כלל, כי כל אלה הספירות והמדות
אינם צעצמותו יתברך רק הם מדות וכלים להנהיג בהם את התחמונים כפי מעשיהם.

כאן נסמכים דברי אליהו הנביא, ומכאן הם דברי רבי שמעון צהעוררות אליהו לעורר את הצבות
הקדושים שיעוררו את השכינה אל היחוד, כדלקמן. גם הרמ"ק סיים את ציאורו צפרד"ס כאן (ועל
המשך המאמר לא זכינו לציאורו כלל), וכתב בזה הלשון, עד כאן הגיע שכלנו הדל ציאור המאמר הכולל
רוב פינות החכמה, ונחלה פני המעיין שצמאמר הזה יסקוד על דלתי העיון פעם ופעמים ושלש, וימנע
לנפשו נופש צענין הזה כדפירשתי, עכ"ל.

ועוד דע שהמשך המאמר של אליהו ז"ל כאן חסר, וצדפוס קושטא צ' נדפסה כאן הגה צשולי הדף
צשם הרב מאיר פאפירש ז"ל, בזה הלשון, מנאמי כתוב כאן צשם הארז"ל, וז"ל חסר כאן, ושייך
לכאן מה שכתוב בזה חדש דף נה ע"ב, "אִיהוּ אֲפִיק כֵּלָא" וכו' עד "פה אל פה אדצר בו" עכ"ל,
וגם הרמ"ק ז"ל צספרו הפרד"ס ש"ד פ"ה אחר שהעתיק המאמר של פתח אליהו, כתב וז"ל לא נמצא
אתנו יותר, ואף על פי שמתוכו נצבאר שחסר סוף המאמר, עם כל זה יאל לנו אור גדול אל הנרצה
לנו צשער הזה, עכ"ל. והנה מה שחסר כאן נמצא צדפוס ליורנו בזה חדש פרשת יתרו צדף מג ע"א,

קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ידך, דהא רשותא אית לך לגלאה רזין טמירין על ידך, מה דלא אתייהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כעין.

קום רבי שמעון פתח ואמר, (דה"א כ"ט י"א) לך יהו"ה הגדולה והגבורה וגו', עלאין שמעו אינון דמיכין דחברון, ורעיא מהימנא, אתערו משנתכון, (ישעיה כ"ו י"ט) הקיצו ורננו שוכני עפר, אלין אינון צדיקיא

מתוק מדבש

ובהנאה שלנו זוהר חדש כרך ז' עמוד ק, מאמנע ד"ה ואינון תלת קטירין, עד עמוד קיד סוף ד"ה "פומא דליה", ועיין שם צביאורינו ותמנא נחת. ומחמת חסרון המאמר כאן נוהגים האשכנזים לסיים תפלה זו כאן, (כן כתב בספר תפלת פתח אליהו).

הנה כשסיים אליהו ז"ל את שבחו של האין סוף ז"ה, התחיל לורז את רבי שמעון לגלות סתרי תורה, והודיעו שניתנה לו רשות מן השמים לגלות סתרי תורה, ועל ידי זה יוכל להמשיך מוחין להשכינה ולצדיקים שבעולם הזה, ולגרום יחוד העליון כדלקמן, לכן אמר לו קום רבי שמעון, ויתחדשון מלין על ידך ויתחדשו דברי סודות על ידך, ואין לך לחוש שמא ימשך מזה איזה עונש דהא רשותא אית לך לגלאה רזין טמירין על ידך כי יש לך רשות מן השמים לגלות סודות נסתרים על ידך, מה דלא אתייהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כעין מה שלא ניתנה רשות לשום אדם עד עתה, ור"ל אפילו להתנאים שקודם רבי שמעון לא ניתנה להם רשות לגלות סתרי תורה, כי רק נשמת רבי שמעון היתה מסוגלת לזה.

להבין את מאמר הנזקק נקדים בע"ה הקדמה קצרה, והוא כי נודע שהאבות הם סוד חג"ת, ומשה הוא סוד הדעת, והצדיקים המקשרים עמם בשכינה ועוסקים תמיד להעלות את השכינה, הם נעשים מרכזה אליה. ונודע (מכוונות תקיעת שופר), שסוד השכינה הוא העלאת הפנימיות בסוד מ"ן למעלה, והצדיקים אשר צמיתתם קרוים חיים וכל מיתתם הוא רק צמיגת שינה, הם מעלים מ"ן גם צמיתתם (כנודע משער היחודים), וכאן נמחין רבי שמעון לעורר את הנשמות של האבות ושל משה רבינו ושאר נשמות הצדיקים שיעלו מ"ן כדי לגרום יחוד זו"ן לעורר את המלכות ותהיה הגאולה צ"א. (זכרון מנחם)

וזה שאמר קום רבי שמעון לגלות סתרי תורה, וקודם שהתחיל לגלות פתח ואמר, לך יהו"ה הגדולה והגבורה "והתפארת והנצח וההוד כי כל נשמים וצארן, לך ה' הממלכה", שהם סוד פרנאפי זו"ן כדי ליחדם ולקשרם, כי בגלות הם צלא יחוד, ואמר עלאין שמעו היינו נשמות העליונות שמעו, אינון דמיכין דחברון ורעיא מהימנא אלו הם האבות הקדושים שהם ישני חבורן, ומשה רבינו שהוא רועה הנאמן, אתערו משנתכון התעוררו משנינתכם ותסייעו ליחוד זו"ן, והוסיף ואמר הקיצו ורננו שוכני עפר, אלין אינון צדיקיא אלו הם הצדיקים הנקראים שוכני עפר, כי משכנם תמיד

דַּאיִנוּן מִסְטָרָא דְהֵהוּא דְאַתְמַר בְּהָ (שיר ה ב) אֲנִי יִשְׁנָה וְלִפִּי עַר, וְלֹא
אִינוּן מְתִים, וּבְגִין דָּא אַתְמַר בְּהוּן הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ וְגו'.

הַקִּיצוּ, רַעֲיָא מְהִימְנָא אַתְעַר אַנְתָּ וְאַבְהֵן לְאַתְעֲרוּתָא דְשְׁכִינְתָּא דְאִיהִי
יִשְׁנָה בְּגֵלוּתָא, דְעַד פְּעֵן צְדִיקָיָא פְּלָהוּ דְמִיכִין וְשִׁינְתָּא
בְּחֹרֵיהוּן.

מִיָּד יְהִיבַת שְׁכִינְתָּא תַּלְתָּ קָלִין לְגַבֵּי רַעֲיָא מְהִימְנָא, וְיִימָא לִיהָ קוּם
רַעֲיָא מְהִימְנָא, דְהָא עַלְךָ אַתְמַר (שם) קוּל דְיָדֵי דוּפֶק לְגַבֵּי

מתוק מדבש

עם השכינה הנקראת עפר, דַּאיִנוּן מִסְטָרָא דְהֵהוּא דְאַתְמַר בְּהָ שהם מושרשים מלד
השכינה שנאמר זה בזמן הגלות אֲנִי יִשְׁנָה השכינה הנקראת "אני" ישנה בגלות כי
נסתלקו ממנה המוחין דחז"ל, וְלִפִּי עַר "לצי" הם נשמות הנדיקים שהם חיים, וְלֹא
אִינוּן מְתִים והם אינם מתים, כמו שאמרו חז"ל (נמס' זרכות דף יח ע"ב) שהנדיקים גם
נמיתתם קרויים חיים, וּבְגִין דָּא אַתְמַר בְּהוּן ולכן נאמר זהם הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ כי הם
אינם מתים רק ישנים ונריך רק לעוררם ולהקיים.

ואמר עוד רבי שמעון למשה רבינו הַקִּיצוּ היינו רַעֲיָא מְהִימְנָא אַתְעַר אַנְתָּ וְאַבְהֵן
לְאַתְעֲרוּתָא דְשְׁכִינְתָּא רועה הנאמן תתעורר אתה והאצות לעורר ולהקיץ את
השכינה, דְאִיהִי יִשְׁנָה בְּגֵלוּתָא שהיא ישנה בגלות, דְעַד פְּעֵן צְדִיקָיָא פְּלָהוּ דְמִיכִין
וְשִׁינְתָּא בְּחֹרֵיהוּן לפי שעד עתה כל הנדיקים שהם חיים צעולם הזה ישנים והשינה
צנקה עיניהם, כי כל מה שעוזדים להקצ"ה הוא צלי מוחין גדלות, וטעם הדבר לפי
שעדיין לא נתגלו סתרי התורה צרצים, לכן אינם יכולים לעורר את השכינה צעודתם,
אבל עתה על ידי גילוי סתרי תורה צרצים, יהיו עוזדים את השם צגלות המוחין, לכן
תתעוררו לסייע להנדיקים שצעולם הזה לעורר את השכינה על ידי שימשיכו לה מוחין
דחז"ל ולהקימה מעפרה, כדי שתהיה הגאולה שלימה. (זכרון מנחם ומפרשים)

והמשיך רבי שמעון ואמר כי מִיָּד אחר התעוררות השכינה על ידי משה והאצות, יְהִיבַת
שְׁכִינְתָּא תַּלְתָּ קָלִין תמן השכינה שלשה קולות, שהם סוד עליית מ"ן שלה
הכלול מג' קוים חסד דין ורחמים שלה, לְגַבֵּי רַעֲיָא מְהִימְנָא אל נשמת משה רבינו
שהוא סוד הדעת של ז"א, וְיִימָא לִיהָ ותאמר לו השכינה, קוים רַעֲיָא מְהִימְנָא דהיינו
שיתעורר אור הדעת וימשיך למטה להג' קוים שלי כדי לעורר את יחוד ז"א, דְהָא עַלְךָ
אַתְמַר שהרי עליך נאמר קו"ל דְיָדֵי שהיא מושרש צדעת דז"א דוּפֶק לְגַבֵּי

בְּאַרְבַּע אֲתוּוֹן דִּילְיָהּ, וַיִּימָא בְּהוֹן, פְּתַחֵי לִי אַחוּזֵי רַעֲיָתִי יוֹנְתֵי תַמְתֵּי,
 דְּהָא (איכה ד כב) תַם עֲוֹנָךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתָךְ.

שְׂרָאשֵׁי נִמְלָא טָל (שיר ה ב), מַאי נִמְלָא טָל, אֶלָּא אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, אֲנִתְּ חֲשִׁיבַת דְּמִיּוּמָא דְּאִתְחַרְבַּ בֵּי מְקִדְשָׁא דְּעֶאֱלֹנָא
 בְּבֵיתָא דִּילִי, וְעֶאֱלֹנָא בִּישׁוּבָא, לָאו הָכִי, דְּלֹא עֶאֱלֹנָא פֻּל זְמַנָּא דְּאֲנִתְּ
 בְּגָלוּתָא, הָרִי לָךְ סִימְנָא שְׂרָאשֵׁי נִמְלָא טָל, ה"א שְׂכִינְתָא בְּגָלוּתָא,

מתוק מדבש

דופק אלי כדי לעורר את היחוד, בְּאַרְבַּע אֲתוּוֹן דִּילְיָהּ צִארְבַע אֲוִתוֹת שֵׁס הוּ"ה שְׁנֹ, וַיִּימָא בְּהוֹן וַיִּאמֶר זְכַח הֵד' אֲוִתוֹת הֵשֵׁס הוּ"ה, שֵׁס כִּנְגַד חֲכֻמָּה וְצִינָה תַפְאַרְתּוֹת וּמַלְכוּתוֹת דְּזו"א, פְּתַחֵי לִי אַחוּזֵי רַעֲיָתִי יוֹנְתֵי תַמְתֵּי הֵס אֲרַבְעָה כְּנוּסִים שֶׁל הַשְׂכִּינָה, וְהֵס כִּנְגַד אֲרַבְעַת אֲוִתוֹת שֶׁל הֵשֵׁס אֲדִנִי, שֵׁס סוּד חֲכֻמָּה וְצִינָה תַפְאַרְתּוֹת וּמַלְכוּתוֹת שְׁנָה, וְאוּ יִתְיַחְדּוּ זו"ן בְּסוּד יַחֲוֹד שֶׁל הוּ"ה וְאֲדִנִי כוֹה יֵאֱהֻדוּנָה, וְאִמֶּר עוֹד דְּהָא שְׁהֵרִי כְּשׁוּ"ן יֵהִיו תַּמִּיד בְּמַדְרַגָּה גְבוּהָה כּוֹ, צְנֻחִית פְּנִים צְנֻחִית פְּנִים בְּקוּמַתְּסָ, בְּסוּד הַכְּתוּב (שְׁמוֹת כו כד) יַחְדוֹ יֵהִיו "תַּמִּים", וְהֵינּוּ לְעַתִּיד לְבָא, אוּ יִתְקִיִּם מִשְׁכַּח "תַּם" עֲוֹנָךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתָךְ וְלֹכַן מַכְנָה אֶת הַשְׂכִּינָה בְּלֶשׁוֹן "תַּמִּתִּי".

להבין את מאמר הזה נקדים צע"ה מש"כ הארז"ל (צע"ה ש"מ דרוש ו), וז"ל בקיצור, ודע כי גוף החינוך דז"א נקרא תפארת הכלול משהה קצוות והוא סוד יעקב, וגוף הפנימי של ז"א נקרא דעת, דהיינו תפארת מלגאו שהוא גם כן כלול משהה קצוות, והוא סוד משה וישראל, ולכן אין הדעת בכלל עשר ספירות כי הוא התפארת, אלא שהוא הפנימי, ושומר כלל זה בידך היטיב. וכנסת ישראל הוא גוף הפנימי דנוקצא דז"א, ומלכות היא גוף החינוך, ויחוד שני הגופים הפנימיים דזו"ן נקרא יחוד של נשיקין רוחא צרוחא, וזה היחוד הוא שם מ"ה שקיף דאילנא, ובערך יחוד החינוך יקרא הפנימי נשיקין, כי שם מ"ה הוא סוד הרוח והבן זה.

ומפרש עוד המשך הפסוק שְׂרָאשֵׁי נִמְלָא וְשׂוֹאֵל מַאי נִמְלָא טָל מֵה סוּד הַדְּבַר, וּמַשִּׁיב אֵפָא אָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא ז"א לְהַשְׂכִּינָה, אֲנִתְּ חֲשִׁיבַת דְּמִיּוּמָא דְּאִתְחַרְבַּ בֵּי מְקִדְשָׁא וְכִי אֶת חוֹשְׁבַת שְׁמִיּוֹס שְׁנַחֲרַב צִיַת הַמְקֻדָּשׁ, שֵׁסֵס הִיא צִיַתְךָ, דְּעֶאֱלֹנָא בְּבֵיתָא דִּילִי שְׁנַכְנַסְתִּי צִיַת הַמְקֻדָּשׁ שֶׁל מַעְלָה, וְעֶאֱלֹנָא בִּישׁוּבָא וּנְכַנַּסְתִּי צִיַתוֹ דְּהֵינּוּ צִירוֹשְׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, לָאו הָכִי אִינוּ כֵן, דְּהָא עֶאֱלֹנָא בָּרַ וְזַמְנָא דְּאֲנִתְּ בְּגָלוּתָא שֶׁלֹּא נְכַנַּסְתִּי לְשֵׁם כֹּל הַזְּמַן שֶׁאַתְּ בְּגָלוּתְךָ, כִּי ז"א גַם כֵּן הוֹלֵךְ בְּגָלוּתוֹ עִם הַשְׂכִּינָה לְשַׁמְרָה מֵאַחֲזוֹת הַחֲנוּטִים, וְלִסְיַעַע לֵה צִירוֹר הַנִּיּוֹטִין קִדְשׁוֹן, הָרִי לָךְ סִימְנָא הֵרִי לָךְ סִימְנָא שֶׁלֹּא נְכַנַּסְתִּי בְּשׁוֹם צִיַת מִיּוֹס גְּלוּתְךָ, שְׂרָאשֵׁי שֵׁסֵס הַמוֹחִין דְּחַצ"ד דְּזו"א שֵׁסֵס סוּד יְהוּ"ו, נִמְלָא טָל נִתְמַלְאוּ וּנְגַדְלוּ לְהוֹיֹת מִסְפַּר ט"ל (כִּי יו"ד ה"א וְאִ"ו מִסְפַּר ט"ט), ה"א שְׂכִינְתָא בְּגָלוּתָא ה' הַאֲחַרוּנָה דְּשֵׁס הוּ"ה שֶׁהִיא הַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא רִכִּיבָה לְהוֹיֹת מַחוּבַרְתָּ

שְׁלִימוֹ דִּילָהּ וְחַיִּים דִּילָהּ אִיהוּ טָל, וְדָא אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו, וְה"א
 אִיהוּ שְׂכִינְתָא דְלָא מְחוּשְׁבֵּן ט"ל, אֶלָּא יו"ד ה"א וא"ו, דְסְלִיקוּ אַתְוּוֹן
 לְחֻשְׁבֵּן ט"ל, דְאִיהוּ מְלִיא לְשְׂכִינְתָא מְנַבְיֵעוּ דְכָל מְקוּרִין עֲלֵאִין.

מתוק מדבש

עם אומיות יה"ו צסוד היחוד עם ז"א, היא עדיין בגלות, ומפרש כי שְׁלִימוֹ דִּילָהּ
 השלימות שלה שמשלים אותה בכל לרכיה, וְחַיִּים דִּילָהּ והחיים והפנימיות שלה, אִיהוּ
 ט"ל הוא המוחין דז"א שהם סוד ט"ל, וְדָא אִיהוּ וזהו השם יו"ד ה"א וא"ו שהם סוד
 חז"ד דז"א, וְה"א אִיהוּ שְׂכִינְתָא דְלָא מְחוּשְׁבֵּן ט"ל וה"א אחרונה של תשלום הוי"ה
 דמ"ה היא השכינה, שאינה נכנסת בחשבון ט"ל, אֶלָּא יו"ד ה"א וא"ו, דְסְלִיקוּ אַתְוּוֹן
 לְחֻשְׁבֵּן ט"ל שעולות האומיות כמספר ט"ל, דְאִיהוּ מְלִיא לְשְׂכִינְתָא שהוא המוחין
 דז"א שממלא את השכינה בט"ל שלו בשעת יחוד של הפנימיות, מְנַבְיֵעוּ דְכָל מְקוּרִין
 עֲלֵאִין ממצוע של כל מקורות העליונים, שהוא מוחא סתימאה דז"א שהוא מקור העליון
 והראשון שמשם נמשך שפע הט"ל לרישא דז"א, ומשם לרישא דנוקבא, ועד עתה לא היה
 יחוד דפנימיות, וזהו הסימן שהשפע של מוחא סתימאה הנקרא ראשי, נמלא ט"ל, בלא
 שלימות של ה"א האחרונה שהיא פנימיות המלכות, כי עדיין לא נתייחדו זו"ן אפילו
 בפנימיותם, לכן אני מצקש "פתחי לי" למה אעמוד בחן בגלות בלא יחוד.

מעלות וסגולות לימוד הזהר הקדוש

נעתיק כאן בקיצור ראשי פרקים מהרמ"ק (בספרו אור נערב חלק ד-ה, ועיי"ש באריכות דבריו ותרוה צמאונך) בענין עשר מעלות ועשר סגולות ששייג העוסק בלימודו בספר הזהר הק' בקדושה. וכתב הרמ"ק אחר שניאר אותם באריכות: "ועוד יתלוו אל סגולות אלו כמה וכמה עלויים אחרים, כאשר יראה המעיין בעצמו בע"ה, אמנם הזכרנו מהם קצתם להמשיך המעיין אל החכמה ככל האפשר".

המעלות

- א. ישיג דבקות גדול בבוראו.
- ב. יתלוו אליו המלאכים והצדיקים מגן עדן.
- ג. גורם שיושפע העולם שפע רב.
- ד. גורם שבח הקב"ה מפי מלאכיו.
- ה. תתעלה נשמתו לאחזו עד עולם האצילות.
- ו. יקרא בן להקב"ה.
- ז. תפלתו נכונה ולא בגישום.
- ח. ישיג בשאלותיו בתפלתו כפי השכלתו הנעלית.
- ט. ישיג ביאור בחלקי הפשט הסתומים.
- י. ישיג מעלה גדולה בעולם הנשמות.

הסגולות

- יא. דבריו פועלים למעלה והמדות מתתקנות.
- יב. בעולם הבא יעסוק בענין סתרי התורה.
- יג. ידע לייחד קונו ולעובדו בלבב שלם.
- יד. זוכה לתקן ולהעלות כל מצוה בשלימות.

מעלות וסגולות לימוד הזהר הקדוש

מז

פו. ידע לבאר כמה מענייני התורה הקשים לבעלי הפשט.

פז. יבין הבנת המלות שבתורה הנראים כבלי תקון ודקדוק.

יז. ימלא לבו יראת שמים ויראת חטא, ויוסיף אומץ בעבודה, וזה בדוק. כי אפילו גירסת לשון הזהר יראה אל האדם שמחה בנפש ביראת ה', כאילו עוסק עם הצדיקים בגן עדן, ואם גברא לא חזי מזליה חזי.

יח. המתגרש לעסוק בסתרי תורה יזכה להשיג חידושי תורה, מה שאי אפשר להאמין דבר זה אלא מי שראה או ניסה הענין פעמים רבות.

יט. המכוון בתפלתו על דרך האמת, הדבר מסתייע מעצמו, ואין כח בחיצונים להפסיקו במחשבות בטלות.

כ. כל המעלות והסגולות הנזכרים ישיגם העוסק בסתרי תורה, בתנאי שהוא נימול, ושומר את בריתו.

עוד ח"י סגולות יקרות שיזכה להם העוסק בספר הזהר הקדוש, והם בנוסף לתקונים והסגולות או המקורות שהעתקנו עד לכאן.

א. זכות רשב"י יגן עליו בעולם הזה (זכירה לחיים פלגי דף יד ע"ד).

ב. זכות רשב"י יגן עליו גם לעולם הבא: רבי יהושע אברהם קריספין ששימש כדיין משך ח"י שנים, ציוה את בניו שלא יספדו עליו דברי שבחים, רק בזאת חפצו ורצונו שיאמרו עליו דברי תורה בתשלום החודש ובתשלום השנה דוקא, בלי שבחים כלל, רק שנפשו חשקה ללמוד בזהר הקדוש, כדי שזכות רשב"י תגן עליו (ספר אברהם במחזה דרוש ט"ז להספד).

ג. לימוד הזהר מסוגל להינצל מגאווה (מדרש פנחס עמ' לו אות עג).

ד. אין יצר הרע יכול להתגבר עליו (עיין להגר"א משלי ה יח).

ה. מסוגל לתשובה (דברי תורה לבעל מנחת אלעזר מהדורא ב אות ט).

ו. סגולה לכפרת עוונות, כי "הקב"ה מזמין לו בעולם הזה דרך יכופר לו עוונו, ואינו מצטער במצטערים" (אור יקר כרך יז עמ' קמז ט"א).

ז. ביטול הצרות התחתונים על ידי השבתת הדינים העליונים (מאור עינים פרשת ויצא).

ח. סגולה להסיר טמטום הלב (מאה שערים, מבעל התניא).

ט. סגולה לאמונה (אמרי פנחס שער ט אות ג, ועיין בספר עבודת הקודש חלק התכלית פרק יז).

י. סגולה להינצל ממינות ואפיקורסות (אור ישרים מירא דכיא).

יא. להנצל מחכמות חיצוניות (סור מרע ועשה טוב).

יב. סגולה לפרנסה (מדרש פנחס עמ' קלג אות מג).

יג. סגולה לפקידת עקרות (ספר המדות ערך סוד).

יד. סגולה לריפוי חולאים קשים רח"ל (ספר המדות ערך סוד).

טו. סגולה למגפה ושערורות (אמרי פנחס שער ו אות עג).

טז. רפואה לרגלים ולהוצאת קוץ (אמרי פנחס שער ט אות ג).

יז. רפואה לכאב שיניים (מעשי אמת לתלמיד החווה מלובלין נדפס בספר אמת ויציב ח"ד עמ' ל, ועיי"ש).

יח. סגולה שלא לירא בעת השינה (כתר שם טוב).

הנה נתבארו כאן: בסימן א מ"ב מעלות תקונים וסגולות, ובסימן ב עוד כ', ובסימן ג עוד ח"י, הכל כמנין פ', ובא סימן (בראשית כט ז) "עוד" היום גדול, לא עת האסף. להורות כי יש עוד ועוד מעלות וסגולות ששיגם הלומד בספר הזהר הקדוש.

